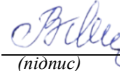

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ УПРАВЛІННЯ
КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ФІНАНСІВ**

До захисту допустити:

В.о. завідувача кафедри

Омельченко В.Я.

(підпис) (ІІБ завідувача кафедри)

«01» червня 2023р.

**РЕАЛІЗАЦІЯ ФУНКЦІЙ ПЛАНУВАННЯ ТА БЮДЖЕТУВАННЯ В
СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ ПІДПРИЄМСТВА**

Кваліфікаційна робота здобувача
вищої освіти першого
(бакалаврського) рівня вищої
освіти освітньо-професійної
програми) 073 «Менеджмент»
Комарової Наталії
Олександрівни
Науковий керівник:
Суздальова О.С., к.держ.упр., доц.
Рецензент:
Мінакова С.М., д.е.н., професор
кафедри підприємства та
маркетингу Івано-Франківського
національного технічного
університету нафти і газу

Кваліфікаційна
робота захищена з
оцінкою 76 С

Секретар ЕК
«17» червня 2023р.

МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ УПРАВЛІННЯ
КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ФІНАНСІВ

Рівень вищої освіти Бакалавр
Шифр та назва спеціальності 073 «Менеджмент»
Освітньо-професійна програма «Менеджмент»

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. завідувача кафедри д.е.н., професор,
(науковий ступінь, вчене звання)

Омельченко В.Я.
(ППП завідувача кафедри)

«_____» _____ 20__ р.

ПЛАН ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Комарової Наталії Олександрівни

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Реалізація функцій планування та бюджетування в системі управління фінансами підприємства

керівник роботи Суздальова О.С., к.держ.упр., доцент,
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом Маріупольського державного університету від «23» лютого 2023 року № 30.

2. Строк подання студентом роботи «31» травня 2023 року

3. Вихідні дані до роботи (мета, об'єкт, предмет)

Мета роботи: розкриття змісту і правових засад планування та бюджетування в системі управління фінансами підприємства і визначення шляхів її вдосконалення

Об'єкт дослідження: процеси і механізми управління фінансовим станом підприємства

Предмет дослідження: теоретичні та прикладні аспекти планування та бюджетування підприємства

4. Зміст роботи (перелік питань, які потрібно розробити)

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПЛАНУВАННЯ ТА БЮДЖЕТУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

1.1. Сутність та значення фінансового планування на підприємстві

1.2. Організаційні аспекти процесу бюджетування

1.3. Методичні підходи до фінансового планування

РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Загальна організаційно-економічна оцінка підприємства

2.2. Оцінка фінансового стану підприємства

2.3. Аналіз фінансових коефіцієнтів підприємства

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Напрями вдосконалення системи бюджетування на підприємстві

3.2. Формування системи фінансового контролінгу в контексті удосконалення фінансового планування на підприємстві

5. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Розділ 1	<u>Суздальєва О.С., к.держ.упр., доцент</u>		
Розділ 2	<u>Суздальєва О.С., к.держ.упр., доцент</u>		
Розділ 3	<u>Суздальєва О.С., к.держ.упр., доцент</u>		

6. Дата видачі завдання «15» березня 2023 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Вибір теми кваліфікації роботи	до 06.02.2023	
2.	Затвердження теми кваліфікаційної роботи та наукового керівника	23.02.2023	
3.	Консультація з науковим керівником	постійно	
4.	Робота з науковою літературою. Визначення плану кваліфікаційної роботи	до 15.03.2023	
5.	Робота над теоретичною частиною кваліфікаційної роботи	15.03.2023-03.04.2023	
6.	Подання на перевірку теоретичної частини кваліфікаційної роботи науковому керівнику	до 03.04.2023	
8.	Робота над аналітичною частиною кваліфікаційної роботи	03.04.2023-01.05.2023	
9.	Подання на перевірку аналітичної частини кваліфікаційної роботи науковому керівнику	до 01.05.2023	
10.	Попередній захист кваліфікаційної роботи	24.05.2023	
11.	Подання кваліфікаційної роботи на кафедру	до 31.05.2023	
12.	Захист кваліфікаційної роботи	13.06.2023 – 17.06.2023	

Здобувач ВО

Комарова Н.О.

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Науковий керівник роботи

Суздальєва О.С.

(підпис)

(прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПЛАНУВАННЯ ТА БЮДЖЕТУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ	6
1.1. Сутність та значення фінансового планування на підприємстві	6
1.2. Організаційні аспекти процесу бюджетування	14
1.3. Методичні підходи до фінансового планування	21
Висновки до розділу 1	25
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ ПІДПРИЄМСТВА	27
2.1. Загальна організаційно-економічна оцінка підприємства	27
2.2. Оцінка фінансового стану підприємства	30
2.3. Аналіз фінансових коефіцієнтів підприємства	37
Висновки до розділу 2	44
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ ПІДПРИЄМСТВА	47
3.1. Напрями вдосконалення системи бюджетування на підприємстві	47
3.2. Формування системи фінансового контролінгу в контексті удосконалення фінансового планування на підприємстві	55
Висновки до розділу 3	60
ВИСНОВКИ	62
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	66
ДОДАТКИ	70

ВСТУП

Сьогодні практично кожне підприємство знаходиться у ситуації невизначеності та невпевненості в завтрашньому дні, оскільки війна, воєнний стан, знищення інфраструктури країни не змогло не відбитися на економіці держави і захистити її від економічних ризиків. Але ще в довоєнний час на багатьох вітчизняних підприємствах була відсутня ефективна система управління, яка підтверджувалася показниками їхньої діяльності. Варто зазначити, що управління фінансами сучасного підприємства залежить від методів управління фінансовими ресурсами. Отже, у разі своєчасного розроблення та впровадження заходів, які спрямовані на поліпшення фінансового стану в довгостроковому періоді, можна збільшити потенціал господарюючих суб'єктів, а також відновити платоспроможність та їх прибутковість.

Ефективне ведення бізнесу в сучасних умовах неможливе без оптимально побудованої системи фінансово-економічного управління, яким є бюджетування, яке є одним із важливих інструментів управління підприємством за умов ринкової економіки. Технологія бюджетування передбачає зіставлення планових значень показників діяльності з фактичними до ухвалення управлінських рішень. Саме тому тема кваліфікаційної роботи є актуальною в сучасних умовах господарювання.

Мета дипломної роботи полягає у розкритті змісту і правових засад планування та бюджетування в системі управління фінансами підприємства та визначення шляхів її вдосконалення.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні завдання:

- розкрити сутність та значення фінансового планування на підприємстві;

- розглянути організаційні аспекти процесу бюджетування;
- дослідити методичні підходи до фінансового планування;
- здійснити загальну організаційно-економічну оцінку підприємства;
- оцінити фінансовий стан підприємства;
- проаналізувати фінансові коефіцієнти діяльності підприємства;
- визначити напрями вдосконалення системи бюджетування на підприємстві;
- надати рекомендації щодо формування системи фінансового контролінгу в контексті удосконалення фінансового планування на підприємстві;

Предметом дослідження в роботі виступають теоретичні та прикладні аспекти планування та бюджетування підприємства.

В кваліфікаційній роботі використано методи індукції та дедукції, порівняння, методи систематизації та узагальнення, системного аналізу, табличні методи, метод угруповань.

Зроблені в роботі дослідження системи управління фінансами підприємства дозволили визначити напрями вдосконалення системи бюджетування на підприємстві та надати рекомендації щодо формування системи фінансового контролінгу, що свідчить про високу практичну значимість роботи.

Особистим внеском автора в написанні роботи слід вважати детальний аналіз оперативного фінансового планування на підприємстві, і в цьому контексті розробку шляхів вдосконалення системи управління фінансами підприємства.

Дипломна робота складається зі вступу, трьох основних розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи становить 69 сторінок, сформовано 15 таблиць, 13 рисунків, 3 додатків. Список використаних джерел налічує 45 найменувань.

Інформаційною базою дослідження в роботі виступили Закони України, фінансова звітність, монографії і навчальні посібники, статті із наукових видань, ресурси мережі Інтернет.

При здійсненні аналізу в процесі написання кваліфікаційної роботи використано комп'ютерні програми обробки інформації «Microsoft Word» та «Microsoft Excel».

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПЛАНУВАННЯ ТА БЮДЖЕТУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

1.1. Сутність та значення фінансового планування на підприємстві

В управлінні підприємством фінансове планування залишається слабким місцем. За сучасних умов господарювання фінансове планування як важливий складник механізму фінансової системи та одна з функцій управління підприємством є актуальною темою сьогодення. Фінансове планування може стати альтернативою, що сприятиме економічному зростанню та відносній захищеності підприємств.

Вивченню питань з цієї тематики присвятили свої роботи такі зарубіжні та вітчизняні науковці: О.І. Барановський, М.Д. Білик, І.О. Бланк, Ф.Ф. Бутинець, С.Ф. Голов, А.Г. Загородній, В.В. Ковальов, М.Н. Крейніна, О.Є. Кузьмін, В.О. Мец, М.С. Пушкар, Р.С. Сайфуліна, Р.А. Слав'юк, В.В. Сопко, О.О. Терещенко, М.Г. Чумаченко, У. Кінг, Р. Коуз, М. Маскон, Дж. Робінзон, Т. Скону, Дж. Сігел, А. Тейлор, Д. Хан. Проте окремі аспекти фінансового планування діяльності підприємства так і залишилися невизначеними. Також недостатніми є узагальнення і систематизація наявних досліджень термінологічного базису фінансового планування, що могло б слугувати отриманню більш цілісного уявлення про сам процес, його сутність, призначення і, як наслідок, підвищення результативності його використання на підприємстві, що призвело б до підвищення ефективності його діяльності [1, с. 316].

Суб'єкти господарювання в Україні створюються і функціонують в умовах ринкових відносин, орієнтуючись на задоволення попиту на певні види продукції та надання послуг. Ця господарська діяльність відбувається на загальних засадах комерційного розрахунку, основою чого є самофінансування, самоуправління, дотримання законності, економічної

відповідальності та підприємницької ініціативи. Проте вона здійснюється у режимі конкуренції – суперництва за успіх. Це зумовлює необхідність здійснювати господарську діяльність на основі обґрунтованого планування. Ігнорування ж цієї умови призводить до недооцінки наявних ринкових чинників і, як показує зарубіжний досвід, до різкого зменшення доходності і навіть збитковості, а в кінцевому підсумку до фінансового краху – банкрутства підприємства або окремих його комерційних проектів.

Фінансова стабільність є важливою передумовою успішного ведення господарської діяльності. Вона формує імідж суб'єкта господарювання, є його візитною карткою, тому підприємствам і організаціям необхідно постійно дбати про фінансову стабільність, уживати заходи для її зміцнення. У контексті фінансової стабільності фінансовому плануванню має відводитися особлива роль.

Фінансове планування розглядають як невід'ємну частину загального планування діяльності підприємства. Фінансове планування як складник бізнес-планування є одним із найбільш ефективних інструментів менеджменту. Аналіз дефініцій фінансового планування свідчить про відсутність єдиного наукового підходу до визначення поняття «фінансове планування». Проаналізувавши багато джерел, можна зробити висновок, що кожен автор пропонує своє визначення фінансового планування (табл.1.1)

На підставі аналізу можна стверджувати, що науковці розглядають фінансове планування як основний елемент систематичного менеджменту активів підприємства.

Ураховуючи те, що фінансове планування є засобом реалізації основних функцій фінансів підприємств – розподільчої, регулюючої, контрольної, можна зробити висновок, що фінансове планування, дійсно, є не тільки необхідним елементом фінансового менеджменту, а й суттєвим засобом реалізації останнього. Значення фінансового планування полягає у тому, що воно дає можливість визначити життєздатність проекту підприємства за умов

конкуренції й є інструментом одержання фінансової підтримки від зовнішніх інвесторів.

Таблиця 1.1

Систематизація наукових поглядів щодо визначення дефініції
фінансового планування

Автор	Визначення дефініції
Гриньова В.М.	Це процес визначення обсягів фінансових ресурсів за джерелами їх цільового використання та маркетинговими показниками діяльності підприємства в плановому періоді [2].
Марцин В.С.	Процес визначення фінансових цілей, встановлення їх відповідності поточному фінансовому стану підприємства та формулювання послідовності дій, спрямованих на досягнення поставлених цілей [3].
Шелудько В.М.	Це процес розроблення системи фінансових планів, який полягає у визначенні фінансових цілей, установленні ступеня відповідності цих цілей поточному фінансовому стану підприємства та формулюванні послідовності дій, спрямованих на досягнення поставлених цілей [4].
Загородній А.Г.	Це розроблення системи фінансових планів за окремими напрямками фінансової діяльності підприємства, які забезпечують реалізацію його фінансової стратегії у плановому періоді [5].
Теличко Р.К.	Це процес визначення обсягів фінансових ресурсів за джерелами формування та напрямками їх цільового використання згідно з виробничими та маркетинговими показниками діяльності підприємства в плановому періоді [6].
Філімоненко О.С.	Це процес визначення обсягів надходжень відповідних видів фінансових ресурсів (прибутку, амортизації тощо) та їх розподіл за напрямками використання у запланованому періоді (році) [7].

Фінансове планування дає змогу дати відповідь на такі конкретні питання:

- які грошові кошти може мати підприємство у своєму розпорядженні; які джерела їх надходження;

- чи достатньо фінансових ресурсів для виконання накреслених завдань;
- яка частина коштів має бути перерахована до бюджету, у позабюджетні фонди, банкам та іншим кредиторам;
- як повинні здійснюватися розподіл та використання прибутку на підприємстві;
- як забезпечується реальна збалансованість планових витрат і доходів підприємства на принципах самокупності та самофінансування.

На підприємстві фінансове планування проводиться за трьома основними напрямками, які наведено на рис. 1.1.

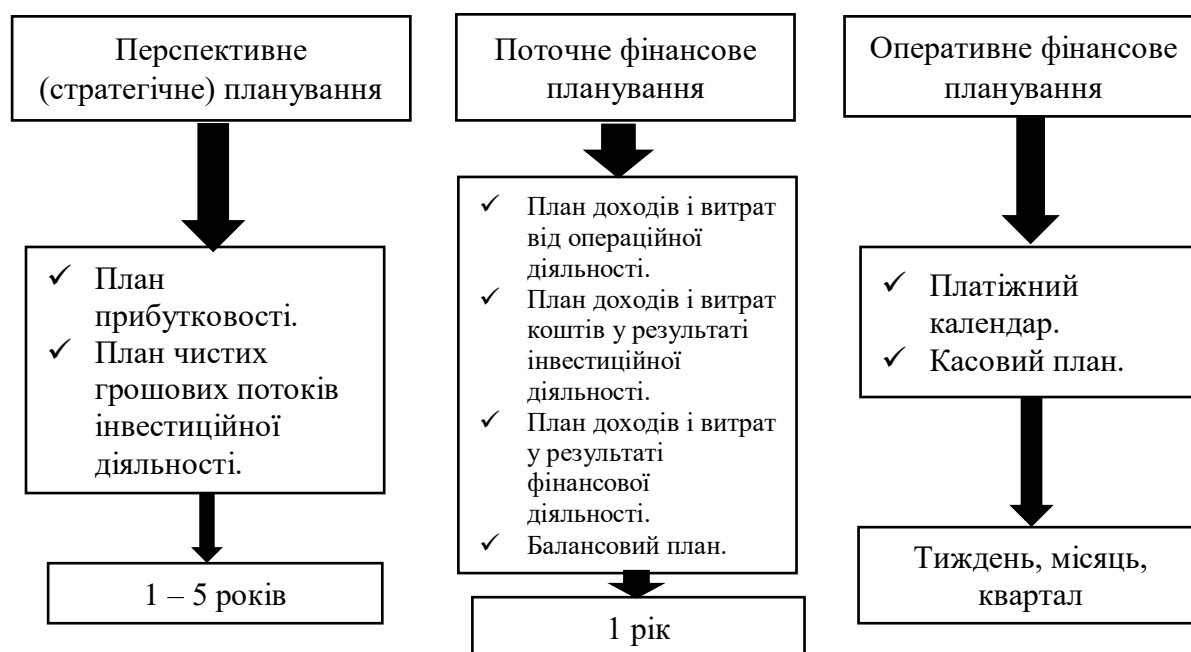

Рис. 1.1. Основні напрями фінансового планування на підприємстві

Процес фінансового планування передбачає необхідність виконання умов, які забезпечують отримання бажаного результату. До таких умов слід віднести дотримання певних принципів, які визначають зміст та характер планової роботи підприємства (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Характеристика принципів фінансового планування

Принцип	Характеристика
Єдність фінансових планів	Передбачає єдиний підхід до розроблення фінансових планів незалежно від виду діяльності суб'єкта господарювання, застосовується однакова методологія розрахунку показників
Взаємозв'язок між окремими складниками фінансових планів	Повинен існувати взаємозв'язок між різними фінансовими планами суб'єкта господарювання для того, щоб була можливість доповнення одного плану іншими або проводилася деталізація відповідної інформації
Наукова обґрунтованість складання фінансових планів	Передбачає здійснення розрахунків фінансових показників (коефіцієнтів) на основі сучасних методик аналізу; застосування економіко-математичних методів та моделей, які б передбачали багатоваріантність розрахунків і вибір найбільш оптимального з них
Стабільність	Необхідно застосовувати незмінність показників фінансових планів підприємства протягом терміну, встановленого для виконання даного плану
Нормативне забезпечення	Показники (коефіцієнти), які зараховуються до фінансових планів підприємства, повинні мати нормативну основу, а також відповідати рівню, встановленому законодавством
Безперервність	Забезпечує постійне встановлення фінансових планів та порядок їх виконання (оперативний, поточний, перспективний)

Зазначимо, що вперше основні принципи планування сформулював французький учений, засновник класичної адміністративної школи управління А. Файоль. Фінансове планування як елемент управління підприємством змістовно включає шість послідовних фаз: постановка проблем; оцінка результативності; застосування альтернативних варіантів вирішення проблем; прийняття рішення; реалізація плану; контроль. Перші чотири фази фінансового планування становлять евристичність процесу – вольовий вираз підготовки рішення, а наступні дві – реалізація волі (виконання рішення). Відповідно до цього, процес внутрішньогосподарського планування становить

сукупність послідовних дій з установлення показників діяльності підприємства та його структурних підрозділів, які за наявного фінансово-економічного потенціалу призведуть до досягнення мети.

Тобто рушійним чинником у системі фінансового планування є забезпечення ефективного функціонування підприємства на основі координації дій усіх структурних підрозділів підприємства для комплексного вирішення визначених завдань; вибір альтернатив, що забезпечують успіх за наявних ресурсів; моделювання процесів життєдіяльності підприємства в умовах змінності зовнішнього економічного середовища; визначення ризиків і шляхів зменшення їх прояву до безпечного рівня.

Вихідними умовами проведення фінансового планування є визначені стратегічні цілі та завдання підприємства на плановий період; результати проведення моніторингу господарсько-фінансової діяльності підприємства, його можливостей та проблем; вивчення зовнішнього оточення підприємства (держава, конкуренти, ринки факторів виробництва) та прогнозування його можливих змін. Результатом узагальнення цієї інформації є план господарської діяльності підприємства на майбутній період.

У ході фінансового планування спочатку розробляються фінансова політика та прогноз окремих напрямків управління фінансами підприємства, необхідні для забезпечення виконання плану господарської діяльності. Це дає можливість визначити, з одного боку, потребу підприємства в основному та оборотному капіталі, розмір можливих джерел формування капіталу (внутрішніх) та зовнішніх (позикових) – з іншого [6, с.15].

Планування повинне охоплювати всі сфери діяльності підприємства, а також усі етапи, дії та операції як господарських процесів, так і процесів управління (рис. 1.2). Якщо під час планування щось випаде зі сфери уваги менеджера, то неминуче виникнення у цій ланці неузгодженості і, як наслідок, зривів або порушення фінансово-господарської діяльності підприємства.

Таким чином, фінансове планування на підприємстві забезпечує його господарську діяльність фінансовими ресурсами, вирішує наявні фінансові

суперечності у фінансових відносинах, здійснює контроль над дотриманням фінансової дисципліни, націлене на подальший розвиток підприємства, досягнення його стратегічних цілей.

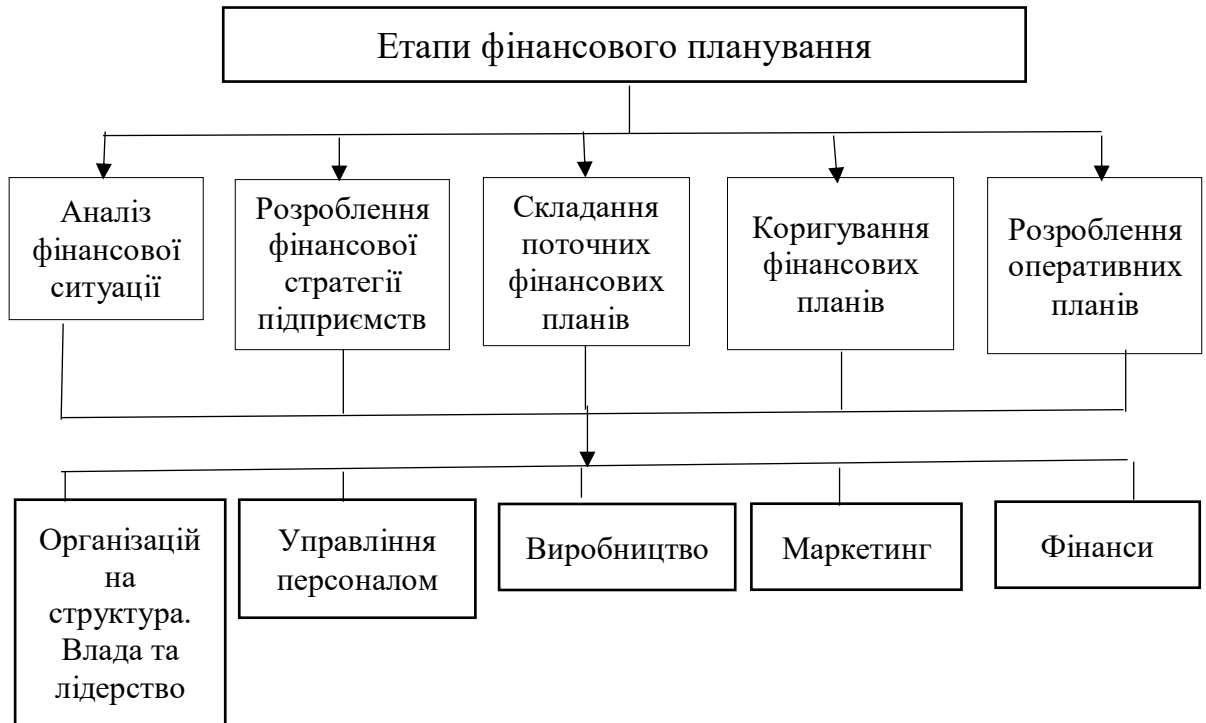

Рис. 1.2. Вплив процесу фінансового планування на фінансово-господарську діяльність підприємства [8, с.166]

У сучасних умовах існує низка проблем, пов'язаних з організацією фінансового планування на підприємствах. Проблеми, пов'язані з організацією системи фінансового планування на сучасних українських підприємствах, можна згрупувати за ступенем важливості [1, с.319]:

- нереальність фінансових планів;
- оперативність складання планів;
- непрозорість планів для керівництва;
- відрив довгострокових планів від короткострокових;
- реалізація планів;
- комплексність.

Майже третина проблем пов'язана з нереальністю фінансових планів, що викликано, як правило, необґрунтованими даними щодо збуту, великої

питомої ваги коштів у розрахунках, заниженими термінами погашення дебіторської заборгованості, надмірними потребами у фінансуванні. Іншою проблемою є оперативність складання планів. Економічні служби й досі готують значну кількість не придатних для фінансового аналізу документів, а відсутність чіткої системи підготовки й передачі планової інформації з відділу до відділу, недостовірність інформації призводять до того, що навіть добре опрацьований план стає непотрібним, оскільки спізнюється до планового терміну. Дві попередні проблеми неминуче викликають третю – «непрозорість» планів для керівництва. Це природний наслідок відсутності чітких внутрішніх стандартів формування фінансових планів. Дуже важливо, щоб укладачі бюджету брали участь у прийнятті його остаточного варіанта, а керівник не переглядав бюджет без ретельного аналізу міркувань підлеглого.

Порушення послідовності операцій планування може призвести до відриву довгострокових фінансових планів від короткострокових. Останні формуються за своїми законами і потребують розділу дефіцитних оборотних коштів підприємства за напрямками і проектами. Звичайно, зараз є підприємства, де ця проблема значною мірою розв'язана, але для більшості з них вона й надалі залишається актуальною.

Існують дві проблеми – реалізація планів та їх комплексність. Під реалізацією планів маємо на увазі ступінь їх виконання з погляду забезпечення необхідними фінансовими і матеріальними ресурсами, відсутність дефіцитів. Комплексність планів означає, що, крім фінансових розділів плану за доходами і витратами, необхідні також реальні плани за прибутками та збитками, рухом заборгованості, плановим балансом. Усі вони повинні складатися у формі, зручній для керівників. Дуже часто на підприємствах не формується плановий баланс і не аналізується його структура, не прогнозується динаміка зміни фінансової стійкості й ліквідності. Відсутність такого аналізу на етапі довгострокового планування істотно знижує його ефективність як інструменту управління підприємством. Фінансовий план

лише тоді стане реальним інструментом управління компанією, коли його виконання можна буде оперативно контролювати [2].

1.2. Організаційні аспекти процесу бюджетування

Процес складання бюджетів і контролю за їх виконанням отримав назву – бюджетування. Під бюджетуванням у сучасних умовах господарювання слід розуміти планування діяльності підприємства шляхом розробки системи взаємопов'язаних бюджетів, комплексно орієнтованих на ринкові потреби і покликаних забезпечити стійкий фінансовий стан і поступальний розвиток підприємства відповідно до його головної місії та статутних завдань [10].

В науковій літературі зустрічаються різні погляди авторів на поняття процесу бюджетування (таблиця 1.3).

Таблиця 1.3

Визначення дефініції «бюджетування»

Автор	Визначення
Терещенко О.О.	Бюджетування – це процес складання бюджетів і контролю за їх виконанням [10].
Яременко С.В.	Бюджетування – це управлінський механізм, який включає в себе планування, облік, аналіз і контроль діяльності підприємства, а також наступні за ним управлінські дії [11].
Крайник О.П.	Бюджетування – це частина системи управлінського контролю, кількісний вираз плану, інструмент контролю та координація його виконання [12].
Савчук В.П.	Бюджетування – це процес планування майбутньої діяльності та оформлення його результатів системою бюджетів [13].
Дайл А.	Бюджетування - сума коштів, які є в розпорядженні для виконання визначених функцій та проведення певних заходів в межах загальнофірмового планування [14, с. 195].

Отже, бюджет – це план, узгоджений за напрямками (реалізація, виробництво, джерела фінансування й фінансові результати) та підрозділами (відділами), в якому фіксуються та/або балансуються доходи та витрати, надходження та виплати, приріст активів та капіталу, офіційно затверджений

керівником, на визначений період і доводиться до виконання менеджерам усіх рівнів управління. Характерні особливості бюджету підприємства як елементу фінансового управління, систематизовані та подані в таблиці 1.4.

Таблиця 1.4

Характерні особливості бюджету підприємства

Ступінь охоплення функціональних сфер	Ступінь охоплення організаційних підрозділів	Взаємозв'язок окремих бюджетних показників
Повне охоплення у відповідності з сферою ділової активності: виробництво, збут, постачання, інвестування, фінансування, оподаткування, розрахунки з дебіторами й кредиторами, розподіл прибутку, управління грошовими потоками	Повне охоплення: відділи збуту, постачання, виробництва, обслуговуючі підрозділи, інші функціональні служби	Координація в рамках загальної системи бюджетів підприємства, відповідних показників за сферами діяльності й центрами відповідальності. Балансування доходів й витрат, надходжень й виплат грошових коштів, приросту активів та капіталу.
Принцип декомпозиції	Зв'язок з системою бухгалтерського обліку	Ступінь формалізації та обов'язковість виконання.
Консолідація первинних елементів (статей доходів, витрат тощо) у розрізі центрів відповідальності. Кожний бюджет вищого рівня управління є сумою бюджетів нижніх рівнів. Останні, в свою чергу, визначаються як сума окремих статей деталізованих до необхідного керівникам рівня.	Бюджетні показники співпадають з бухгалтерським контуром, деталізація бюджетних показників ідентична деталізації даних в аналітичному обліку за основними позиціями. Вихідні документи загального консолідованого бюджету аналогічні формам фінансової звітності: бюджет, звіт про прибутки й збитки; бюджет, звіт про рух грошових коштів; баланс. Відхилення від бюджету фіксуються бухгалтерським підрозділом й включаються до звітів про виконання бюджету	Офіційно затверджується керівниками у вигляді письмового документа. Відповідальність за складання, контроль та виконання бюджету входить до посадових обов'язків і закріплюється в посадових інструкціях.

В працях вітчизняних авторів, впровадження бюджетування розглядається як необхідний елемент стратегічного управління. При цьому, моделі бюджетування, відводиться функція зв'язку між основними блоками

управління: структурою, виробництвом, економікою, логістикою, маркетингом, обліком, фінансами тощо.

Бюджетування має велике значення в управлінському обліку. Впровадження системи бюджетів у підрозділах підприємств дозволяє оцінити якість управлінських рішень і забезпечує керуючу підсистему оперативною інформацією про стан справ керованої. Причому ця інформація надходить у вигляді фінансових результатів, є своєчасною і чітко вказує на доцільність вкладень коштів у розвиток тієї чи іншої діяльності. Інакше кажучи, бюджетування виступає інструментом вимірювання результатів менеджменту.

В процесі складання бюджетів підприємства застосовують різні підходи. Найчастіше бюджети вважають статичними, тобто такими, які відображають майбутні операції на чітко визначений термін і рівень діяльності. Інший шлях їх підготовки -- формування так званих безперервних бюджетів. Цей підхід подовжує часовий горизонт планування у міру закінчення звітних періодів. Протягом виконання бюджету у звітному місяці (кварталі) нові бюджети на місяць (квартал) постійно додаються до існуючого бюджету після його закінчення так, щоб кожного разу був наявний бюджет, складений на рік. Це дає змогу прогнозувати майбутні відхилення та вживати необхідних заходів для їх попередження. Щодо форматів операційних бюджетів, то для них не існує стандартних форматів. Кожна компанія вибирає зручний для себе формат операційних бюджетів.

Формати звітів повинні збігатися з форматами планів, інакше неможливо буде провести планово-фактичний аналіз. На багатьох підприємствах процес фінансового планування й контролю організований таким чином, що плануванням займається одна служба (наприклад, планово-економічний відділ), а звітну інформацію готує інший відділ (наприклад, бухгалтерія). Причому планова й звітна інформація готується зовсім у різних форматах.

Звіт за результатами бюджетного аналізу - фінансовий документ, що подає в систематизованій формі на заданому інтервалі часу основні висновки про ефективність виконання бюджету й пропозиції по коректуванню вихідних гіпотез і припущень на майбутні періоди [9].

Бюджетування сприяє прийняттю управлінських рішень, оскільки завдяки формуванню бюджетів відбувається визначення доходу та витрат, необхідних для його одержання. Зокрема бюджети дозволяють оцінити інвестиційну привабливість операцій, які підприємство планує виконувати у майбутньому; підвищити обґрунтованість виділення додаткових ресурсів для окремих напрямків діяльності; надати допомогу у виборі найперспективніших сфер інвестування. При цьому рівень деталізації бюджетів буде різний залежно від рівня прийняття рішень.

Як управлінська технологія, бюджетування містить три складові.

- технологію;
- організацію;
- автоматизацію.

Технологія бюджетування спрямована на вирішення таких питань, як визначення мети та завдань цього процесу, розробка видів і форматів бюджетів, встановлення методики консолідації бюджетів різних рівнів, накреслення принципів бюджетування. Так, у роботі над побудовою формату того чи іншого бюджету їх структуру слід по можливості максимально наблизити до затверджених форм фінансової звітності, оскільки це дозволить підвищити ефективність нагромадження та обробки інформації, яка формується в системі бухгалтерського обліку. При цьому в окремі рядки доцільно включати лише суттєві показники, питома вага яких не менше певного визначеного відсотка (наприклад, 5%) від валюти балансу (щодо показників балансу) або виручки від реалізації (стосовно витрат). В свою чергу, сформульовані принципи бюджетування мають передбачати конфіденційність, уніфікованість бюджетних форматів і процедур тощо.

Організація бюджетування пов'язує його технологію з організаційною структурою підприємства; формалізує процедури складання бюджетів, їх подання й узгодження, нагромадження та обробки даних про виконання бюджетів; встановлює розподіл обов'язків між посадовими особами в бюджетному процесі; визначає графік документообороту; розробляє систему внутрішніх організаційних і нормативних документів.

За допомогою автоматизації процесу бюджетування спрощується складання фінансових прогнозів та одержання оперативної інформації про виконання раніше затверджених бюджетів. Проте для її впровадження необхідно не тільки детально вивчити можливості існуючих прикладних комп'ютерних програм, але й переглянути вимоги щодо збору та передачі первинної інформації, яка підлягатиме обробці.

Базовою ланкою системи бюджетування є так звані часткові бюджети, які включають окремі частини грошових доходів і/чи витрат підприємства. Основна множинність часткових бюджетів представлена операційними бюджетами, тобто розроблену множинність показників, яка відображає поточну (оперативну) діяльність й перш за все отримані доходи та здійснені поточні витрати. Детальні операційні бюджети, підприємство розробляє на короткий термін, як правило до одного року й відображує в них операційні надходження і витрати підприємства. До операційних бюджетів, відносять бюджети реалізації, бюджет виробництва, бюджет комерційних витрат й багато інших.

Основний акцент у бюджетуванні спрямовується на можливість представлення об'єктивної фінансової інформації в максимально універсальній та доступній формі, з метою прийняття ефективних управлінських рішень. Тому досить важливим є питання класифікації бюджетів. Зазначені бюджети необхідні для розроблення консолідованої, загальної системи бюджетів, сутність якої полягає у консолідації взаємозв'язку основних бюджетів підприємства з доповненням операційними, допоміжними та спеціальними, які необхідні для розробки

трьох.

Для вітчизняних підприємств, які обрали в якості бюджетного періоду календарний рік (з будь-яким, в середині року розподілом), можна запропонувати наступну схему формування бюджету на майбутній рік (рис. 1.3)

Рис. 1.3. Етапи формування бюджету в часі

Календарна періодизація етапів складання бюджету, залежить від встановлення бюджетного періоду. В більшості іноземних компаній, складається річний бюджет з розбивкою за кварталами чи місяцями. Можлива також розбивка за тринадцятьма чотиритижневими періодами, що також зустрічається в західній практиці. Чотирьохтижневі бюджети більш доцільні в частині того, що вони дозволяють не враховувати вплив на показники різної кількості днів у місяцях.

Однак, на нашу думку, для вітчизняних підприємств, в сучасних умовах, є найбільш доцільним й повинен становити інтерес процес складання «ковзаючих» (безперервних) бюджетів. Річний бюджет при цьому, складається по місяцях на перший квартал й, наприклад, по кварталам на інші періоди. В першому кварталі з врахуванням умов, які змінились, здійснюється коригування бюджетів на наступні періоди, квартал, півріччя, чим забезпечується безперервність бюджетування. Може також бути розроблений бюджет на перший квартал наступного року, відповідно в другому кварталі звітного року складаються бюджети на аналогічний період майбутнього року. Такий порядок спрощує процес бюджетування, знижує його трудомісткість дозволяючи, в той же час, проводити порівняння фактично досягнутих результатів з більш реалістичними бюджетними даними.

Ковзаючий процес складання бюджетів, якщо й не гарантує, то хоча б сприяє тому, що розробка бюджету не стане одноразовою дією, а буде здійснюватись безперервно, входячи в практику управління й керівники будуть постійно планувати майбутні операції, коригуючи свої дії для досягнення не короткострокового результату, а намічених перспективних завдань. При цьому, в якості орієнтиру, постійно розробляється бюджет на майбутні чотири квартали, а не на період, який залишився до кінця року і після якого, до прийняття нового бюджету на календарний рік – невизначеність. Виходячи з вищенаведеного, можна стверджувати, що бюджетування, це не тільки планомірний процес складання, розгляду, затвердження бюджетів, але й ефективна система регулювання й контролю механізму досягнення поставлених завдань. Створити ефективну систему бюджетування досить складно. Певний час необхідний для накопичення належного досвіду. Досить важливим є впевненість у тому, що керівники усіх підрозділів правильно розуміють поставлені завдання. Та все ж, ефективно налагоджена система бюджетування на підприємстві дозволить не тільки складати ефективні плани, але й постійно відслідковувати факт їх виконання, якісно прогнозувати фінансово-економічну ситуацію й додає впевненості в майбутньому.

1.3. Методичні підходи до фінансового планування

За допомогою методичного підходу до фінансового планування та прогнозування конкретизуються намічені прогнози, визначаються взаємопов'язані завдання і послідовність їх реалізації у досягненні обраної мети та складаються бюджетні та стратегічні плани фінансово-економічного розвитку підприємства [15, с.33].

У вітчизняних господарюючих суб'єктів склалося хибне поняття, що в ринковій економіці планування та прогнозування фінансової діяльності підприємств відіграє другорядну роль. Насправді це не так, адже на сьогоднішній день фінансове планування та прогнозування має не директивний характер, як за радянських часів, а індикативний – рекомендаційний характер [16]. Але, слід зазначити, що в останні роки в Україні почав відроджуватися інтерес до планування взагалі й фінансового, зокрема: визнається, що прогнозування та фінансове планування є важливими елементами корпоративного планового процесу і мають своєю метою забезпечення відповідності (збалансованості) між існуючими і доступними джерелами фінансових ресурсів і потреби в них, а також визначення конкретних напрямів їх використання для досягнення очікуваних результатів функціонування корпорації. На основі аналізу публікацій, присвячених фінансовому плануванню, [17-19] виділено наступні проблеми його реалізації:

1. Визначення сутності фінансового планування та прогнозування.
2. Визначення місця фінансового планування в системі управління підприємством.
3. Ототожнення з бюджетуванням.
4. Відсутність методики короткострокового та довгострокового фінансового планування на основі прогнозування, адаптованих до нестабільного ринкового середовища, такого як зараз в Україні.
5. Отримання прогнозів в умовах динамічного середовища, що виникає на ринку.

Таким чином, розробка методичного підходу до фінансового планування та прогнозування дозволить підприємству вирішити ці проблеми.

В Україні серед вчених не існує єдиного підходу до визначення сутності фінансового планування, Тому перед розробкою методичного підходу до фінансового планування та прогнозування діяльності промислового підприємства виділяють п'ять основних груп визначення сутності фінансового планування (рис. 1.4).

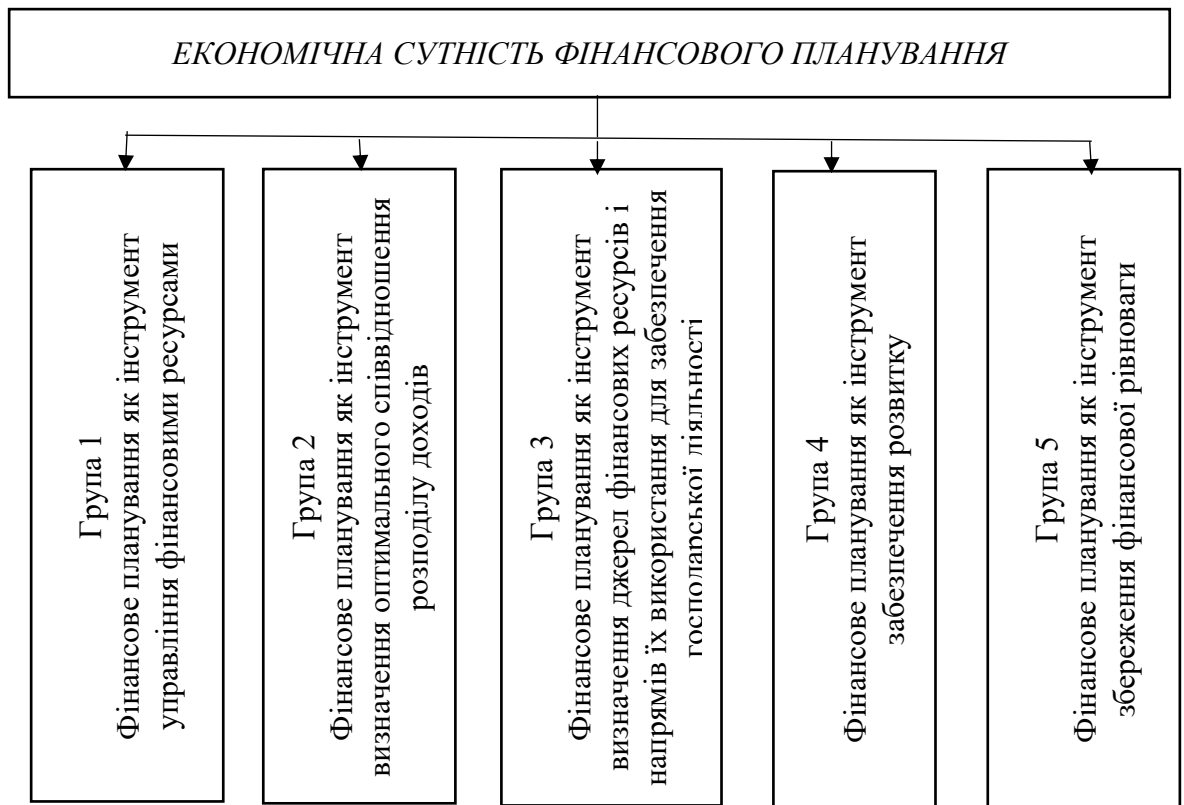

Рис. 1.4 Економічна сутність фінансового планування

Фінансове планування – це процес вироблення рішень з управління доступними фінансовими ресурсами за джерелами формування та напрямом використання для забезпечення стійкого функціонування підприємства в короткостроковій та довгостроковій перспективі з урахуванням цілей його розвитку. Методичні підходи до планування — це система принципів та підходів, показників та методики розробки й обґрунтування планових рішень, а також логіка планування; система заходів і дій, необхідних для виконання плану, в рамках його моніторингу. Методичні підходи до планування як

наукова рекомендація по здійсненню процесу планування не є раз і назавжди даною, а може удосконалюватися з появою нових знань в сфері економіки і планування. Головне завдання фінансового планування полягає в підготовці виробничих потужностей і різних ресурсів до очікуваного зростання або скорочення діяльності. Для виконання цього завдання необхідно чітко сформульовані та науково обґрунтовані підходи до процесу фінансового планування. Розглянемо основні підходи до процесу фінансового планування. Оптимізаційний підхід до фінансового планування передбачає рішення одного з таких завдань: 1. Мінімізацію обсягу фінансових ресурсів, необхідних для досягнення бажаного рівня ефективності. 2. Максимізацію ефективності функціонування при визначеному обсязі власних і позикових фінансових ресурсів; 3. Досягнення оптимального балансу між ресурсами й очікуваним ефектом. Практична реалізація такого підходу до планування стала можливою з розвитком економіко - математичних методів і моделей, що дозволили будувати прогностичні і планові моделі управління фінансовою діяльністю на основі заданої цільової функції і набору з одного чи декількох обмежень. У цьому випадку завдання фінансового планування полягало в пошуку таких значень керованих змінних, які при заданих обмеженнях і при фіксованих некерованих умовах дозволять оптимізувати ефективність функціонування системи. Із обмежень відзначимо, що цей підхід до фінансового планування можна використовувати тільки в умовах відносно стабільного зовнішнього середовища був виправданий. Адаптивний підхід до фінансового планування оснований на трьох основних положеннях: – при фінансовому плануванні основна цінність полягає не в наявності вже складених фінансових планів, а й в самому процесі розробки цих планів, тобто менеджери отримують користь, перш за все, беручи участь у процесі планування, а не споживаючи його результати; – сучасна потреба в фінансовому плануванні породжується, головним чином, відсутністю ефективного управління та контролю, тому його метою повинно стати створення такої системи, яка б дозволила мінімізувати потребу в ретроспективному плануванні і зберегти перспективне планування,

що спрямовано на створення бажаного майбутнього; – кожен вид знань про майбутнє (визначеність, невизначеність і незнання) вимагає свого способу планування: за зобов'язаннями, варіантами або реагуванням. Відзначимо, що адаптивне фінансове планування має недоліки, які перешкоджають їх активному впровадженню в практику фінансового прогнозування, а саме: – є дієвою тільки в умовах відносно стабільних економічних систем; при посиленні невизначеності та динамізму зовнішнього середовища, вона починає «збоїти»; – відсутність систематичної методології адаптивного планування; – при адаптивному фінансовому плануванні не враховуються структурні складові, за допомогою яких можна було б вивчати морфологію зовнішнього середовища, структуру рутин, традицій, правил і враховувати їх вплив на зміну фінансово-економічних аспектів функціонування підприємства. Характерними особливостями фінансового планування з позицій задовільного підходу є наступні:

1) розробка фінансових планів має починатися з визначення цілей і завдань, які вважаються як здійсненими, так і бажаними. Це дозволяє при плануванні знаходити компроміс між можливостями підприємства й обмежувальними умовами;

2) перегляд цілей і завдань планування відбувається тільки при їх нездійсненності;

3) при плануванні розробляється тільки один доступний і прийнятний план, який зовсім не обов'язково є найкращим;

4) основною вимогою до розроблених планів є їх здійсненність, яка трактується як мінімізація числа та ступеня можливих відхилень від існуючої політики та практики функціонування підприємства;

5) основна увага при плануванні у більшій мірі спрямована на розпізнавання минулих недоліків, породжених існуючою політикою, порівняно з аналізом використання майбутніх можливостей.

Одним з основних недоліків даного підходу є розробка фінансових планів на основі одиничного перспективного прогнозу і, як наслідок,

отримання точкового плану. Такий підхід до планування не завжди можна розглядати як правильний, оскільки він не забезпечується виконання головної вимоги задовільного планування – розробки реально здійснюваного плану.

Системний підхід є ефективним інструментом для цілей фінансового планування. Він передбачає найбільш загальний і широкий спосіб дослідження як реального світу предметів і явищ, так і їх концептуального відображення в процесі пізнання через розгляд певної сукупності окремих складових і взаємозв'язків між ними. Його доцільно використовувати для опису і вивчення організації фінансового планування, а також особливостей її реалізації на крупних промислових підприємствах, оскільки структура будь-якої системи є однією з найбільш стабільних її характеристик.

Висновки до розділу 1

Підсумовуючи вище сказане, можна стверджувати, що сьогодні фінансове планування є одним з альтернативних фінансових інструментів, яке використовується підприємствами для налагодження фінансової діяльності та підвищення власної рентабельності та платоспроможності як одних із найбільш важливих показників міцного фінансового стану суб'єкта господарювання. Приділяючи більше уваги фінансовому плануванню, можна досягти зміцнення фінансової стабільності підприємства за умови виконання прогнозованих бюджетом обсягів операційної та інвестиційної діяльності на засадах фінансової стійкості, створення передумов для отримання чистого прибутку, достатнього для самоокупності та самофінансування підприємства.

Бюджетування відіграє важливу роль в управлінському обліку та підвищує самостійність виробничих підрозділів, додає мотивації, знижує вплив ризиків, взаємоузгоджує та координує функції менеджменту за рівнями управління, виробничими підрозділами, окремими керівниками та фахівцями. А це все, в свою чергу позитивно впливає на діяльність підприємства. Бюджетування є водночас і інструментом антикризового управління торговельним підприємством, оскільки за його допомогою мобілізується весь

потенціал підприємства на подолання кризових явищ заради підвищення його конкурентних позицій.

Аналізуючи методичні підходи до фінансового планування діяльності підприємства виявлено, що системний підхід є ефективним інструментом для цілей фінансового планування. Він передбачає найбільш загальний і широкий спосіб дослідження як реального світу предметів і явищ, так і їх концептуального відображення в процесі пізнання через розгляд певної сукупності окремих складових і взаємозв'язків між ними. Його доцільно використовувати для опису і вивчення організації фінансового планування, а також особливостей її реалізації на крупних промислових підприємствах, оскільки структура будь-якої системи є однією з найбільш стабільних її характеристик. Отже, застосування системного підходу має сприяти створенню ефективної організації фінансового планування у діяльності підприємства.

РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Загальна організаційно-економічна оцінка підприємства

«ТОВ «Метенергомаш» є найбільшим оператором митно-брокерських і логістичних послуг в Дніпропетровському і Донецькому регіонах України. Товариство володіє величезним потенціалом вантажно-розвантажувальної техніки (автокран, кран мостовий, навантажувач і автотранспорт), вимірювальної техніки (ваги автомобільні, ваги електронні, ваги кранові), а також для здійснення митно-брокерської діяльності в числі виробничих потужностей товариства знаходиться зона митного контролю, митні склади, склад тимчасового зберігання та склади комерційного призначення» [20].

«На території знаходиться 750 м² закритих складів та 520 м² відкритих складських територій. В даній зоні створені сучасні умови як для роботи інспекторського складу, митних брокерів, так і для суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, які забажають скористатися послугами криворізьких митників» [20].

Проаналізуємо структуру фінансових ресурсів підприємства ТОВ «Метенергомаш», ефективність використання яких свідчить про фінансове благополуччя суб'єкта господарювання.

Загальновідомо, що саме достатній обсяг фінансових ресурсів та їх ефективне використання є ключовими при визначенні фінансового стану підприємства за відповідними показниками.

На рисунках 2.1 та 2.2 представлено динаміку та структуру основних складових фінансових ресурсів ТОВ «Метенергомаш» за 2020-2022 рр.

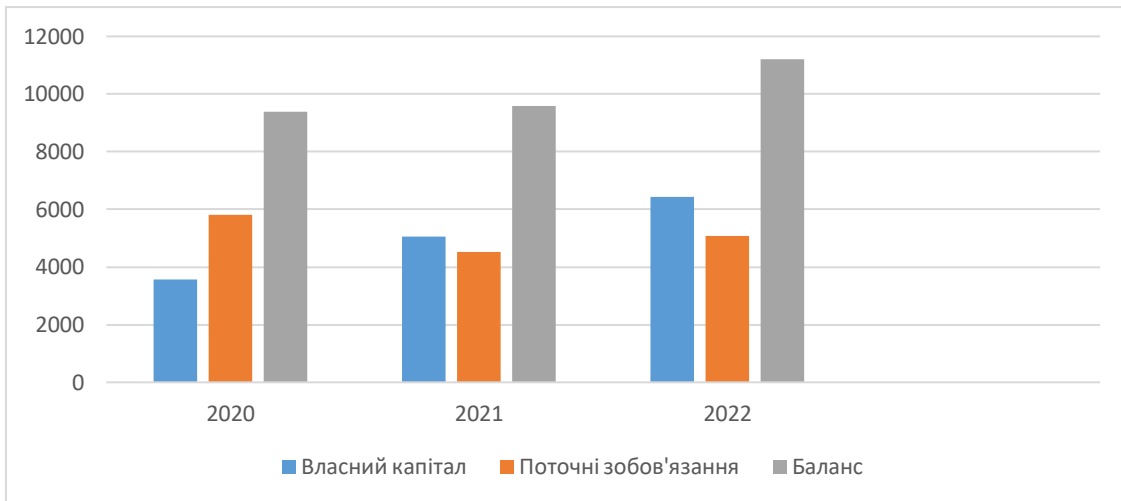

Рис. 2.1 Динаміка основних складових фінансових ресурсів ТОВ «Метенергомаш» за 2020-2022 роки

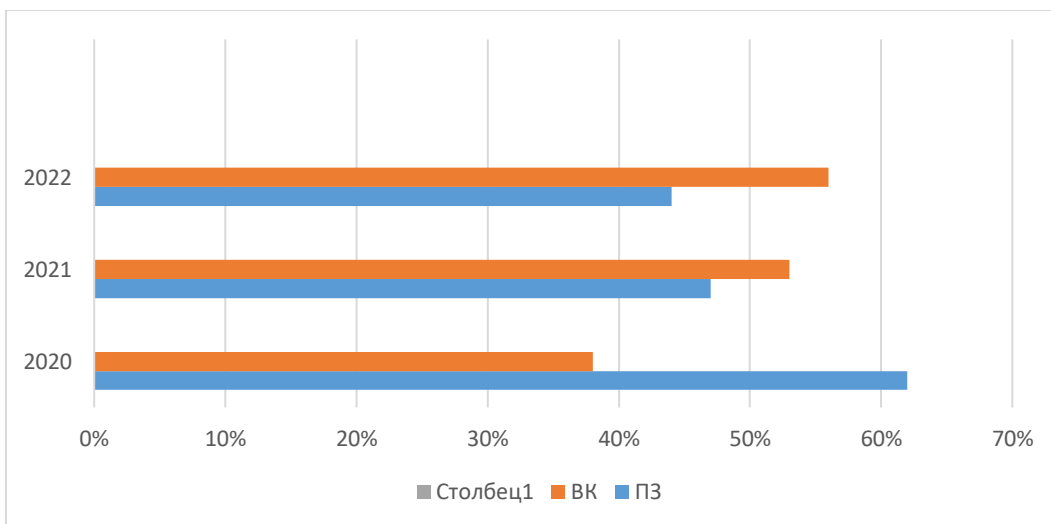

Рис. 2.2 Динаміка зміни структури фінансових ресурсів ТОВ «Метенергомаш» за 2020-2022 роки

З рисунку 2.1 та 2.2 можна стверджувати, що протягом 2020-2022 рр. відбулися зміни в структурі фінансових ресурсів підприємства ТОВ «Метенергомаш». Так, в 2020 році фінансові ресурси переважно на 62% були сформовані за рахунок поточних зобов'язань та забезпечень та відповідно на 38% за рахунок власного капіталу. Проте з 2021 року питома вага власного капіталу в структурі фінансових ресурсів підприємства щорічно збільшується: в 2021 році фінансові ресурси сформовані за рахунок власного капіталу підприємства на 53%, а в 2022 році на 56%. Це пояснюється щорічним збільшенням нерозподіленого прибутку в валюті балансу.

В таблиці 2.1 представлено аналіз пасивів ТОВ «Метенергомаш» за 2020-2022 роки.

Таблиця 2.1

Аналіз пасивів ТОВ «Метенергомаш» за 2020-2022 роки

Показник, тис. грн.	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Динаміка 2021/2020		Динаміка 2022/2021	
				абсолютна, тис. грн.	відносна, %	абсолютна, тис. грн.	відносна, %
I. Власний капітал							
Зареєстрований (пайовий) капітал	850,00	850,00	850,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	2714,80	4207,10	5583,50	1492,30	54,97	1376,40	32,72
Усього за розділом I	3564,80	5057,10	6433,50	1492,30	54,97	1376,40	32,72
III. Поточні зобов'язання і забезпечення							
Короткострокові кредити банків	267,3	310,2	278	42,9	16,05	-32,2	-10,38
Поточна кредиторська заборгованість: за товари, роботи, послуги	4 912	4 100	3 406	-812	-16,53	-694,4	-16,94
розрахунками з бюджетом	71,7	0	0	-71,7	-100,00	0	0,00
розрахунками зі страхування	17,2	16,9	7,4	-0,3	-1,74	-9,5	-56,21
розрахунками з оплати праці	120,4	104,1	89,2	-16,3	-13,54	-14,9	-14,31
Інші поточні зобов'язання	431,5	1,5	1294,2	-430	-99,65	1292,7	86180,00
Усього за розділом III	5 820,4	4 533,0	5 074,7	-1 287,4	-22,1	541,7	12,0
Баланс	9385,2	9590,1	11508,2	204,9	-160,4	1 918,1	86 114,9

Відповідно до даних таблиці 2.1 поточні зобов'язання підприємства ТОВ «Метенергомаш» в 2021 році знизилися на 1287,4 тис. грн. або на (-22,1%), що

відбулося за рахунок зниження поточної кредиторської заборгованості: за товари, роботи, послуги на 812,0 тис. грн. (16,53%); зниження заборгованості за розрахунками з бюджетом на 71,7 тис. грн. (100%); зниження заборгованості за розрахунками з оплати праці на 16,3 тис. грн. (13,54%); зниження інших поточних зобов'язань на 430 тис. грн. або на 99,65%. В 2021 році відносно 2020 року поточні зобов'язання підприємства ТОВ «Метенергомаш» зросли на 541,7 тис. грн. або на 12%, що пояснюється стрімким зростанням за статтею «Інші поточні зобов'язання» на 1292,7 тис. грн. або майже в 863 рази.

Слід зазначити, що протягом 2022 року зберігається позитивна тенденція зниження поточної кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги (-694,4 тис. грн. або на 16,94%), зниження заборгованості з оплати праці на 14,9 тис. грн. або на 14,31% та зниження зобов'язань за короткостроковими кредитами банків на 32,2 тис. грн. або на 10,38 %.

Аналіз даних дає підстави стверджувати, що у 2021 році відносно 2020 року загальний обсяг власного капіталу підприємства збільшився на 1492,3 тис. грн. або на 54,97%, що відбулось тільки за рахунок збільшення нерозподіленого збитку. На кінець 2022 року власний капітал склав 6433,50 тис. грн, що на 32,72% більше від показника минулого року. В 2021 році відносно 2020 року нерозподілений прибуток підприємства ТОВ «Метенергомаш» зріс на 1492,30 тис. грн. (+54,97%), а на кінець 2022 року зазначена тенденція зберігається та приріст за даним показником склав +1376,40 тис. грн. або +32,72%. Це свідчить про необхідність перегляду дивідендної політики та налагодження бізнес-процесу розрахунків з учасниками (власниками) підприємства.

2.2. Оцінка фінансового стану підприємства

Аналіз фінансового стану підприємства є необхідним етапом для розробки планів і прогнозів фінансового оздоровлення підприємств. В таблиці

2.2. надано динаміку показників структури поточних зобов'язань ТОВ «Метенергомаш» за 2020-2022 роки

Таблиця 2.2

Динаміка структури поточних зобов'язань ТОВ «Метенергомаш» за 2020-2022 роки

Показник	2020 рік	Структура, %	2021 рік	Структура, %	2022 рік	Структура, %	Динаміка структури, %	
							2021/2020	2022/2021
							Короткострокові кредити банків, тис. грн.	267,3
Поточна кредиторська заборгованість: за товари, роботи, послуги, тис. грн.	4912	84,4	4 100	90,5	3 406	67,1	6,1	-23,3
Розрахунками з бюджетом, тис. грн.	71,7	1,2	0	0,0	0	0,0	-1,2	0,0
Розрахунками зі страхування, тис. грн.	17,2	0,3	16,9	0,4	7,4	0,1	0,1	-0,2
Розрахунками з оплати праці, тис. грн.	120,4	2,1	104,1	2,3	89,2	1,8	0,2	-0,5
Інші поточні зобов'язання, тис. грн.	431,5	7,4	1,5	0,0	1294,2	25,5	-7,4	25,5
Усього, тис. грн.	5820	100,0	4533	100,0	5075	100,0	0,0	0,0

Як видно із таблиці 2.1 у структурі поточних зобов'язань ТОВ «Метенергомаш» переважає поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи та послуги (у 2020 р. – 84,4%, у 2021 р. – 90,5%, у 2022 р. – 67,1%). Частки зобов'язань за іншими статтями балансу є незначними, зокрема, у 2020 році зобов'язання з розрахунками з бюджетом склали 1,2%, розрахунки з оплати праці – 2,1%, розрахунки зі страхування – 0,3%, інші поточні зобов'язання – 7,4%.

Проте в 2022 році дещо змінюється структура поточних зобов'язань: питома вага поточної кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги знизилася на 23,3%, а питома вага інших поточних зобов'язань зросла на 25,5%.

Відсутність у підприємства простроченої кредиторської заборгованості, а також значне зменшення заборгованості перед бюджетом (в 2020 році підприємство на 100% розрахувалося за даним показником), з оплати праці (в 2021 році скорочення на 13,54%, а в 2022 році на 14,31%), страхування (на кінець 2022 року зниження показника на 56,21%) при зростанні у 2020-2022 рр. обсягів діяльності дає підстави зробити висновок про поліпшення стану розрахунків з кредиторами.

В таблиці 2.3 проаналізовано дебіторську заборгованість підприємства ТОВ «Метенергомаш» за 2020-2022 рр.

Таблиця 2.3

Аналіз дебіторської заборгованості підприємства ТОВ
«Метенергомаш» за 2020-2022 рр.

Показники	Значення			Відхилення			
				Абсолютне		Відносне	
	2020	2021	2022	2021/2020	2022/2021	2021/2020	2022/2021
Поточна дебіторська заборгованість	4059,4	3282,2	4687,9	-777,2	1405,7	-19,15	42,83
Питома вага в оборотних активах, %	90,42	64,08	65,76	-0,22	-0,02	-24,75	-3,35
Оборотні активи підприємства	4489,7	4824,1	7128,8	334,4	2304,7	7,45	47,77

Відповідно до даних таблиці 2.3 протягом звітного періоду спостерігається щорічне зниження питомої ваги дебіторської заборгованості підприємства в структурі оборотних активів: в 2021 році на 0,22%, а в 2022 році на 0,02%. На кінець 2022 році питома вага дебіторської заборгованості підприємства ТОВ «Метенергомаш» в структурі його оборотних активів склала 65,76%.

В 2021 році відносно 2020 року поточна дебіторська заборгованість підприємства знизилася на 777,2 тис. грн. або на 19,15%, а в 2022 році зросла на 1405,7 тис. грн. або на 42,83%. Відповідно до даних фінансової звітності підприємства ТОВ «Метенергомаш» щорічно зростає обсяги реалізованої продукції. Відтак, 2021 рік характеризується покращенням платіжної дисципліни, зменшенням поточної дебіторської заборгованості та зниженням її питомої ваги в структурі оборотних активів на фоні збільшення обсягу чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг).

Проаналізуємо кредиторську заборгованість підприємства ТОВ «Метенергомаш» за 2020-2022 рр.

Таблиця 2.4

Аналіз кредиторської заборгованості підприємства ТОВ
«Метенергомаш» за 2020-2022 рр.

Показники	Значення			Відхилення			
				Абсолютне		Відносне	
	2020	2021	2022	2021/2020	2022/2021	2021/2020	2022/2021
Короткострокові кредити банків, тис. грн.	267,4	310,2	278,0	42,9	-32,2	16,05	-10,38
Поточна кредиторська заборгованість	4912	4100,3	3405,9	-812	-694,4	-16,53	-16,94
Розрахунки з бюджетом, тис. грн.	71,7	0	0	-71,7	0	-100,00	-
Розрахунки зі страхування, тис. грн.	17,2	16,9	7,4	-0,3	-9,5	0	-56,21
Розрахунки з оплати праці, тис. грн.	120,4	104,1	89,2	-16,3	-14,9	1,0	-14,31
Інші поточні зобов'язання	431,5	1,5	1294,2	-430	1292,7	2,0	86180
Разом	5820,4	4533	5074,7	-1287,4	541,7	3,0	11,95

Отже, в 2021 році кредиторська заборгованість підприємства знизилася на 1287,4 тис. грн., а в 2022 році зросла на 541,7 тис. грн. Позитивним є щорічне зниження поточної кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги: в 2021 році на 16,53%, а в 2022 році на 16,94%.

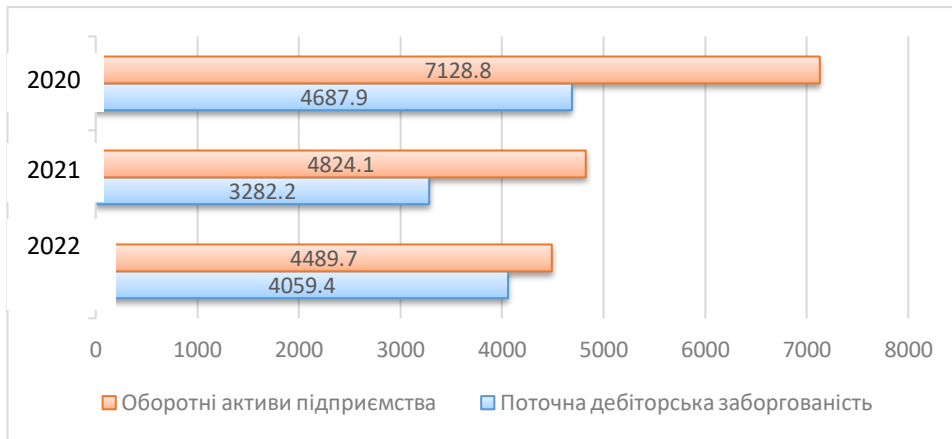

Рис. 2.3 Динаміка змін поточної дебіторської заборгованості підприємства відносно оборотних активів ТОВ «Метенергомаш» за 2020-2022 рр.

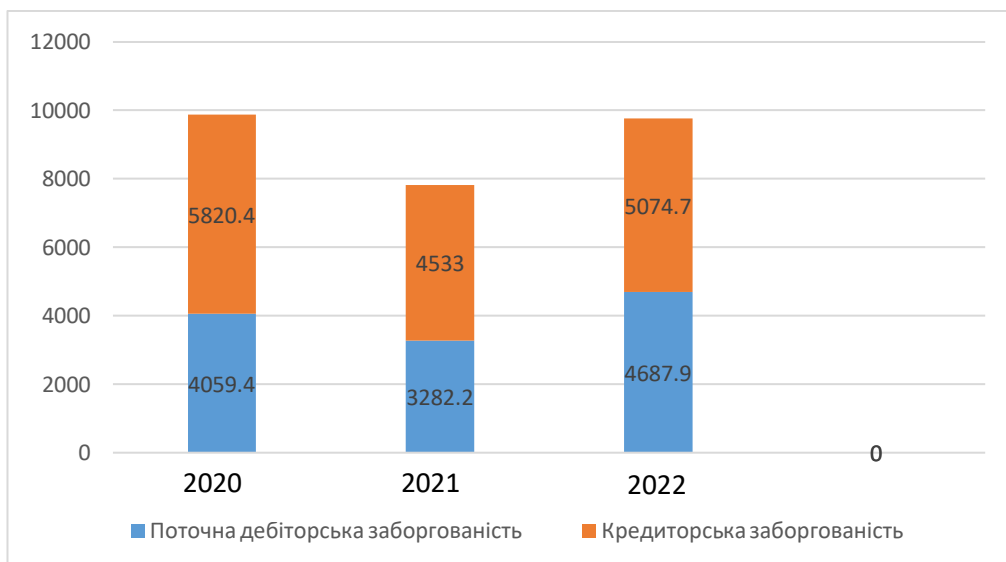

Рисунок 2.4 Співвідношення поточної дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства ТОВ «Метенергомаш» за 2020-22 рр.

На рисунках 2.3 та 2.4 наведено динаміку темпів приросту поточної дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства ТОВ «Метенергомаш» за 2020-22 рр.

Відповідно до рисунку 2.4 можна стверджувати, що в 2021 році темпи зниження поточної дебіторської заборгованості підприємства (-19,15%) були нижчими за темпи зниження кредиторської заборгованості (-22,12%), проте вже на кінець 2022 року темп приросту поточної дебіторської заборгованості підприємства (42,83%) вище за темп приросту кредиторської заборгованості (11,95%).

Аналіз співвідношення поточної дебіторської заборгованості та поточних зобов'язань підприємства ТОВ «Метенергомаш» за 2020-2022 рр. надано в таблиці 2.4

Таблиця 2.5

Аналіз співвідношення поточної дебіторської заборгованості та поточних зобов'язань підприємства ТОВ «Метенергомаш» за 2020-2022

Показник	2020	2021	2022	Абсол. відх. 2021/2020 рр.	Абсол. відх. 2022/2021 рр.
Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості	0,70	0,72	0,92	0,02	0,20

Згідно з таблицею 2.5 протягом 2020-2022 рр. значення коефіцієнту співвідношення поточної дебіторської заборгованості та поточних зобов'язань підприємства ТОВ «Метенергомаш» нижче нормативного (1), що свідчить про неефективну політику комерційного кредитування і, як результат, дебітори заборгували підприємству більше коштів, ніж компанія отримала від постачальників. В 2020 році на кожну гривню кредиторської заборгованості припадає 0,70 гривні поточної дебіторської заборгованості, в 2019 році показник зріс на 0,20 грн., тобто на кожну гривню кредиторської заборгованості припадає 0,92 гривні поточної дебіторської заборгованості. Протягом 2020-2022 рр. у підприємства відсутні грошові кошти та їх еквіваленти, що свідчить про відсутність високоліквідних активів підприємства.

Таблиця 2.6

Вертикальний аналіз агрегованого бухгалтерського балансу ТОВ «Метенергомаш» за 2020-2022 роки

Актив, тис.грн	Станом на			Пасив, тис.грн.	Станом на		
	2020	2021	2022		2020	2021	2022
А.І. Необоротні активи	4895,5	4766,0	4379,4	П.І.	3564,8	5057,1	6433,5
А.ІІ. Оборотні активи	4489,7	4824,1	7128,8	П.ІІ.	0	0	0
А.ІІІ.	0	0	0	П.ІІІ	5820,4	4533,0	5074,7
				П.ІV.	0	0	0
Баланс	9385,2	9590,1	11508,2	Баланс	9385,2	9590,1	11508,2

Аналіз даних табл. 2.6 надає можливість побачити, що протягом звітного періоду структура активів балансу ТОВ «Метенергомаш» мала неоднозначне значення. Спостерігається щорічне зниження питомої ваги необоротних активів підприємства в валюті балансу: в 2021 році на 2,46%, а в 2022 році на 11,64%, що пояснюється специфікою діяльності підприємства та обраною управлінською політикою.

Оборотні активи підприємства відповідно мають тенденцію до щорічного зростання: так спостерігається збільшення структури за оборотними активами з 47,84% у 2020 році до 61,95% у 2021 році.

Відповідно до рисунку 2.5 у структурі пасивів підприємства ТОВ «Метенергомаш» в 2020 році переважають поточні зобов'язання та забезпечення (62,02%), проте в 2021 році питома вага власного капіталу зросла за рахунок зниження поточних зобов'язань підприємства та становила 52,73%, а на кінець 2022 року тенденція зберігається (питома вага власного капіталу складає 55,9%).

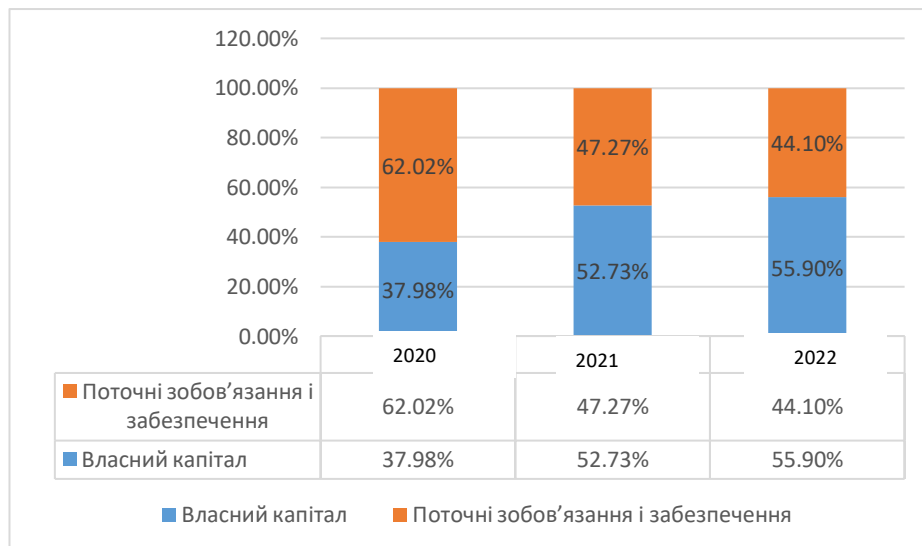

Рис. 2.5 Структура пасивів підприємства ТОВ «Метенергомаш» за 2020-2022 рр.

Така структура балансу ТОВ «Метенергомаш» свідчить про те, що оборотні активи підприємства сформовано в основному за рахунок поточних зобов'язань і забезпечень підприємства. При цьому, необоротні активи сформовано за рахунок зареєстрованого (пайового) капіталу.

Таблиця 2.7

Аналіз активів ТОВ «Метенергомаш» за 2020-2022 рр.

Показник, тис.грн.	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Динаміка 2021/2020		Динаміка 2022/2021	
				абсолютна, тис.грн.	відносна, тис.грн.	абсолютна, тис.грн.	абсолютна, тис.грн.
I. Необоротні активи							
Основні засоби	4251,5	4118,1	3700,3	-133,4	-3,1	-417,8	-10,1
Інші необоротні активи	644,0	647,9	679,1	3,9	0,6	31,2	4,8
Усього за розділом I	4895,5	4766,0	4379,4	-129,5	-2,6	-386,6	-8,1
II. Оборотні активи							
Запаси	430,3	472,0	288,5	41,7	9,7	-183,5	-38,9
Поточна дебіторська заборгованість	4059,4	3282,2	4687,9	-777,2	-19,1	1405,7	42,8
Гроші та їх еквіваленти	0	0	0	0	-	0	-
Інші оборотні активи	0	1069,9	2152,4	1069,9	-	1082,5	101,2
Усього за розділом II	4489,7	4824,1	7128,8	334,4	7,4	2304,7	47,8
Баланс	9385,2	9590,1	11508,2	204,9	2,2	1918,1	20,0

В таблиці 2.7 надано аналіз активів ТОВ «Метенергомаш» протягом 2020-2022 років. Так, загальна сума необоротних активів щорічно знижується: в 2020 році на 129,5 тис. грн. або на 2,6%, а в 2022 році на 386,6 тис. грн. або на 8,1%. Це пояснюється змінами в структурі необоротних активів та щорічним зниженням залишкової вартості основних засобів: в 2020 році основні засоби знизилися на 133,4 тис. грн. або на 3,1%, а в 2022 році на 417,8 тис. грн. або на 10,1%. При цьому загальна вартість інших необоротних активів щорічно збільшується: в 2020 році на 0,6%, в 2022 році на 4,8%.

2.3. Аналіз фінансових коефіцієнтів підприємства

Аналіз коефіцієнтів дає можливість розробити фінансову стратегію підприємства, яка є основою формулою реалізації цілей. Проаналізуємо основні показники фінансового стану підприємства ТОВ «Метенергомаш» за 2020-2022 рр.

В таблиці 2.8 проаналізовано коефіцієнти фінансової стійкості (платоспроможності) ТОВ «Метенергомаш» протягом 2020-2022 років, щодо

якої встановлені нормативні значення, порівняння яких дасть змогу оцінити фінансову стійкість підприємства. Отримано основні результати аналізу.

Таблиця 2.8

Аналіз коефіцієнтів платоспроможності (фінансової стійкості) ТОВ
«Метенергомаш» за 2020-2022 рр.

Показник	Нормативне значення	Роки			Абсолютне, +/-	
		2020	2021	2022	2021/2020	2022/2021
Коефіцієнт фінансової автономії	$\geq 0,5$	0,38	0,53	0,56	0,15	0,03
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	$< 0,5$	0,62	0,47	0,44	-0,15	-0,03
Коефіцієнт фінансового ризику	< 1	1,63	0,9	0,79	-0,74	-0,11
Коефіцієнт фінансової стабільності	≥ 1	0,61	1,12	1,27	0,5	0,15
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	$> 0,1$	-0,37	0,06	0,32	0,43	0,26
Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними оборотними коштами	$\geq 0,1$	-3,09	0,62	7,12	3,71	6,5
Коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів	підвищення	0	0	0	0	0

В 2020 році коефіцієнт фінансової автономії не відповідає нормативному значенню ($0,38 < 0,5$), що свідчить про те, що підприємство значно залежить від позикових коштів і здатне фінансувати тільки 38% активів за рахунок власних коштів. Проте, в 2021 р. та в 2022 р. коефіцієнт фінансової автономії відповідає нормам та має тенденцію до зростання:

- в 2021 році ТОВ «Метенергомаш» здатне профінансувати тільки 53% активів за рахунок власних коштів (показник зріс на 15% від 2020 р.);

- в 2022 році ТОВ «Метенергомаш» здатне профінансувати тільки 56% активів за рахунок власних коштів, що є позитивним моментом.

У 2020 році 62% активів ТОВ «Метенергомаш» фінансувалися за рахунок позикового капіталу, в 2021 році та в 2022 році відповідно 47% та 44%, що свідчить про прийнятний рівень фінансових ризиків.

Коефіцієнт фінансового ризику показує кількість позикових коштів, залучених підприємством ТОВ «Метенергомаш» на 1 гривню вкладених в

активи власних коштів, тобто в 2020 році показник склав 1,63 грн./грн., в 2021 році 0,90 грн./грн. та в 2022 році 0,79 грн./грн.

«Чим вище його значення, тим вищий ризик вкладання капіталу в підприємство. Нормальним вважається співвідношення 1:2, за якого одна третина загального фінансування сформована за рахунок позикових коштів» [21].

Саме тому зменшення цього значення з 1,63 у 2020 році до 0,79 у 2022 році можна вважати позитивним моментом.

Відповідно до показника фінансової стабільності в 2021 та 2022 рр. підприємство ТОВ «Метенергомаш» здатне відповідати за своїми зобов'язаннями в середньо- і довгостроковій перспективі.

В 2020 році 0,61 грн. власного капіталу ТОВ «Метенергомаш» припадає на кожен гривню зобов'язань підприємства, що є негативним явищем.

З 2021 року ТОВ «Метенергомаш» є фінансово стабільним та характеризується прийнятним рівнем фінансових ризиків.

Відповідно до розрахунків: в 2020 році маневреність власного капіталу ТОВ «Метенергомаш» є низькою, значення знаходиться нижче встановленого нормативного показника та є негативним, тобто власні кошти повністю відволікаються на фінансування необоротних активів підприємства. В 2021 та 2022 рр. підприємству ТОВ «Метенергомаш» достатньо власних фінансових ресурсів для фінансування необоротних активів і частини оборотних, оскільки значення коефіцієнту маневреності власного капіталу відповідає нормативу та є позитивним.

Показник забезпечення власними оборотними засобами запасів в 2020 році мав негативне значення (-3,09), даний факт свідчить про те, що без короткострокового та довгострокового позикового капіталу ТОВ «Метенергомаш» не зможе забезпечити безперебійний виробничо-збутовий процес.

В 2021 р. та 2022 р. підприємство ТОВ «Метенергомаш» здатне повністю профінансувати формування запасів за рахунок постійних джерел

фінансування. В 2021 р. на кожну гривню запасів припадає 0,62 гривні власних оборотних коштів, в 2022 р. коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними оборотними коштами зріс на 6,5 пункти, тобто на кожну гривню запасів припадає 7,12 гривні власних оборотних коштів, що є позитивним моментом та свідчить про підвищення стійкості підприємства ТОВ «Метенергомаш» в середньостроковій перспективі та про зниження його залежності від короткострокових джерел фінансування.

Оскільки у підприємства ТОВ «Метенергомаш» відсутні грошові кошти та їх еквіваленти, то коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів протягом 2021-2022 рр. дорівнює 0.

В таблиці 2.9 представлено аналіз показників ділової активності ТОВ «Метенергомаш» за 2020-2022 роки.

За даними таблиці 2.9 ефективність використання активів ТОВ «Метенергомаш» в 2021 році зросла на 20,1%, тобто в 2021 р. на кожну гривню залучених коштів було надано послуг на суму 1,68 гривень. В 2022 році оборотність активів знизилася на 2,1% та свідчить про те, що у 2022 році 1,65 грн. реалізованої продукції підприємством принесла кожна одиниця вкладеного активу.

Коефіцієнт оборотності оборотних активів в 2021 році збільшився на 30,4%, а в 2022 році знизився на 15,1%, тобто в 2021 році на кожну гривню оборотних активів продано товарів і послуг на суму 3,43 гривні, то в 2022 р. – тільки на 2,91 гривні. Головним фактором зниження показника є постійне збільшення суми дебіторської заборгованості за товари і послуги.

В 2020 році приблизно 21 день запаси зберігаються на складі підприємства, в 2021 році 36 днів, а в 2022 році 21 день. Оборотність запасів підприємства в 2021 році зросла на 14,9 оборотів, а в 2022 році знизилася на 15,1 обороту на рік. Підвищення в 2021 році періоду одного обороту запасів на 71,6% свідчить про зниження ефективності управління запасами підприємства ТОВ «Метенергомаш».

Аналіз показників ділової активності ТОВ «Метенергомаш»
за 2020-2022 рр.

Показники ділової активності підприємства				Відхилення 2021/2020рр.		Відхилення 2022/2021рр.	
Показник	2020	2021	2022	+/-	%	+/-	%
Коефіцієнт оборотності активів	1,35	1,68	1,65	0,3	25,2	-0,03	-2,1
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	2,63	3,43	2,91	0,8	30,4	-0,5	-15,1
Коефіцієнт оборотності запасів	17,24	10,05	17,34	-7,2	-41,7	7,3	72,5
Період одного обороту запасів	20,88	35,82	20,76	14,9	71,6	-15,1	-42,0
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	2,73	4,35	4,37	1,6	59,6	0	0,3
Період погашення дебіторської заборгованості	131,92	82,67	82,41	-49,2	-37,3	-0,3	-0,3
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	0,67	0,88	1,37	0,2	29,9	0,5	56,7
Період погашення кредиторської заборгованості	533,92	411,06	262,29	-122,9	-23,0	-148,8	-36,2
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	3,72	3,71	3,03	0	-0,3	-0,7	-18,3

Збільшення коефіцієнту оборотності дебіторської заборгованості оцінюється позитивно. Так в 2021 році приблизно 4,35 разів дебітори погасили свої зобов'язання перед підприємством, а в 2022 році 4,37 разів. Платіжна дисципліна покупців підприємства ТОВ «Метенергомаш» прокрашується, про це свідчить зниження періоду погашення дебіторської заборгованості: в 2021 році на 49 днів, а в 2022 році на 0,3 дня.

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості має тенденцію до щорічного збільшення: в 2021 році на 29,9%, в 2022 році на 56,7%.

Період погашення кредиторської заборгованості підприємства ТОВ «Метенергомаш» щорічно знижується, проте залишається занадто високим,

що може привести до погіршення відносин з постачальниками, а також до збільшення вартості поставлених товарів.

Оборотність власного капіталу підприємства ТОВ «Метенергомаш» в 2020-2021 році залишалася на рівні 3,71 грн./грн., а в 2022 році стрімко знизилася на 18,3%, тобто було вироблено товарів і надано послуг на суму 3,03 гривень на кожную гривню залучених коштів власників.

На рисунку 2.6 представлено аналіз показників рентабельності підприємства ТОВ «Метенергомаш» за 2020-2022 рр.

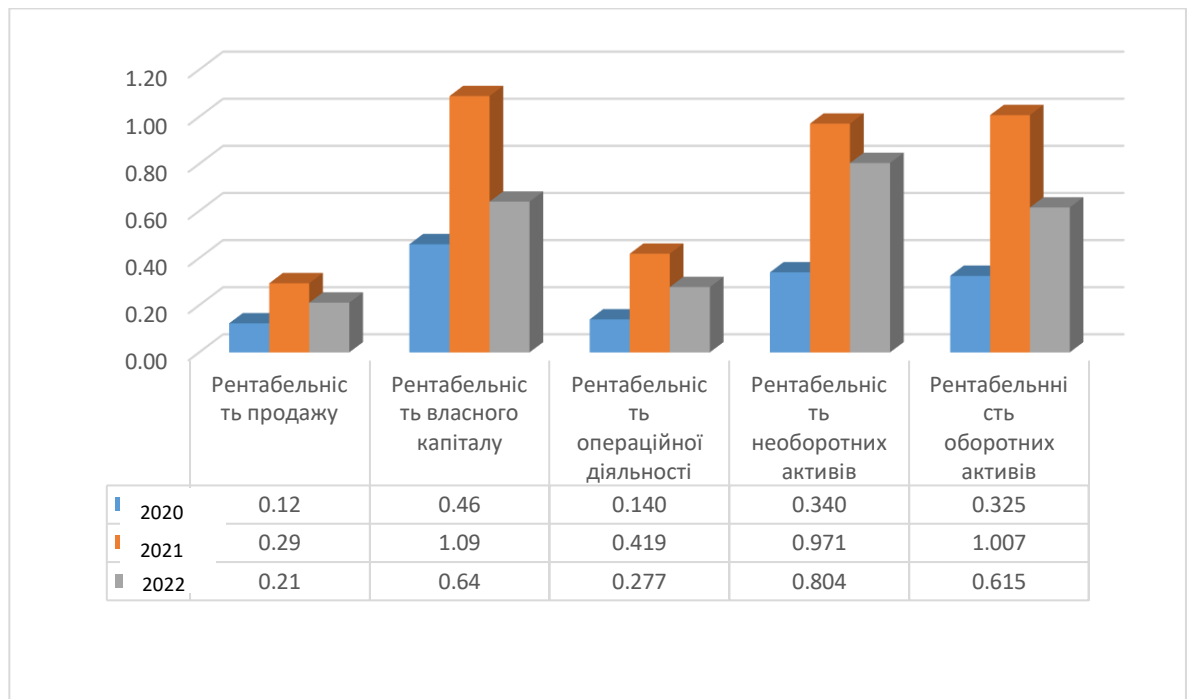

Рис. 2.6 Динаміка показників рентабельності підприємства ТОВ «Метенергомаш» за 2020-2022 рр.

Відповідно до рисунку 2.6 рентабельність власного капіталу підприємства в 2021 році зросла на 63%, а в 2022 році знизилася на 45%. Так, кожна залучена гривня власних коштів дозволила отримати в 2020 році 0,46 грн., в 2021 році 1,09 грн. та в 2022 році 0,64 грн. чистого прибутку.

Рентабельність продажів по чистому прибутку в 2021 році зросла на 37,75%, тобто кожна гривня продажів принесла 29 копійок чистого прибутку. В 2022 році спостерігається зниження рентабельності продажів на 0,08 грн., тобто кожна гривня продажів принесла 21 копійку чистого прибутку.

Рентабельність оборотних активів в 2021 році зросла на 209,92%, а в 2022 році знизилася на 38,92%. Тобто в 2020 році на кожні 100 грн., вкладені у оборотні активи, підприємство згенерувало 32,5 гривні чистого прибутку, в 2021 році на кожні 100 грн. підприємство згенерувало 100,7 грн. чистого прибутку, в 2022 році на кожен вкладену гривню підприємство згенерувало 0,62 гривні чистого прибутку.

Рентабельність необоротних активів підприємства ТОВ «Метенергомаш» з 2021 року знизилася на 17,2% та склала 80,4%.

В 2021 році на 100 грн. витрат від операційної діяльності підприємства ТОВ «Метенергомаш» припадало 41,9 грн. прибутку, а в 2022 році тільки 27,7 грн.

В таблиці 2.10 представлено аналіз коефіцієнтів ліквідності ТОВ «Метенергомаш» за 2020-2022 роки.

Таблиця 2.10

Аналіз коефіцієнтів ліквідності ТОВ «Метенергомаш» за 2020-2022 рр.

Показник	Нормативне значення	Роки			Абсолютне, +/-	
		2020	2021	2022		
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$\geq 0,2$	-	-	-	-	-
Коефіцієнт швидкої ліквідності	$\geq 0,7$	0,70	0,96	1,35	0,26	0,39
Коефіцієнт загальної ліквідності	$\geq 1,0$	0,77	1,06	1,40	0,29	0,34

За звітний 2020-2022 рр. підприємство ТОВ «Метенергомаш» не має високоліквідних активів, тобто не здатне негайно погасити поточні зобов'язання.

Отримані дані таблиці 3.3 показують, що в 2020-2022 рр. коефіцієнт швидкої ліквідності знаходився в межах нормативного значення та перевищував його, тобто в 2020 році на кожен гривню поточних зобов'язань підприємства ТОВ «Метенергомаш» припадає 0,70 гривні високоліквідних оборотних активів. З 2021 року показник дещо зріс на 0,26 пункти, а в 2022

році приріст показника склав 1,35, тобто на кожну гривню поточних зобов'язань припадає 1,35 гривні високоліквідних оборотних активів, що є позитивним явищем.

В 2020 році підприємство ТОВ «Метенергомаш» не могло вчасно відповідати за своїми поточними зобов'язаннями, оскільки коефіцієнт загальної ліквідності менше від нормативного значення, тобто на кінець 2020 року на підприємстві залишилося лише 0,70 гривень на кожну гривню поточних зобов'язань. Проте, з 2021 року показник загальної ліквідності вище нормативного значення з тенденцією до зросту: на кожну гривню поточних зобов'язань ТОВ «Метенергомаш» в 2021 році має 1,06 грн. оборотних коштів, а в 2022 році 1,40 грн. оборотних коштів.

Отже, протягом аналізованого періоду більшість показників ліквідності відповідали нормативному значенню, що свідчить про те, що підприємство ТОВ «Метенергомаш» має здатність забезпечувати свої зобов'язання за рахунок наявних у нього активів, проте через відсутність грошових коштів та їх еквівалентів не здатне негайно погасити поточні зобов'язання.

Висновки до розділу 2

Характеризуючи підприємство ТОВ «Метенергомаш» та аналізуючи основні показники його діяльності за 2020-2022 рр. дійшли висновків, що на підприємстві ТОВ «Метенергомаш» щорічно зростає обсяг реалізованої продукції. Відтак, 2021 рік характеризується покращенням платіжної дисципліни, зменшенням поточної дебіторської заборгованості та зниженням її питомої ваги в структурі оборотних активів на фоні збільшення обсягу чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг).

Оборотні активи підприємства мають щорічну позитивну тенденцію до зростання, що свідчить про розширення господарської діяльності підприємства: в 2021 році спостерігається приріст у сумі 334,4 тис. грн. або +7,4%, а в 2022 році приріст за показником склав 2304,7 тис. грн. або +47,8%.

У структурі пасивів підприємства ТОВ «Метенергомаш» в 2020 році переважають поточні зобов'язання та забезпечення (62,02%), проте в 2021 році питома вага власного капіталу зросла за рахунок зниження поточних зобов'язань підприємства та становила 52,73%, а у 2022 році тенденція зберігається (питома вага власного капіталу складає 55,9%).

Протягом 2020-2022 рр. найбільшу питому вагу в структурі оборотних активів підприємства ТОВ «Метенергомаш» займає поточна дебіторська заборгованість, збільшення якої на кінець 2022 року є негативним моментом. Протягом 2020-2022 рр. у підприємства відсутні грошові кошти та їх еквіваленти, що свідчить про відсутність високоліквідних активів підприємства.

Протягом 2020-2022 рр. значення коефіцієнту співвідношення поточної дебіторської заборгованості та поточних зобов'язань підприємства ТОВ «Метенергомаш» нижче нормативного (1), що свідчить про неефективну політику комерційного кредитування і, як результат, дебітори заборгували підприємству більше коштів, ніж компанія отримала від постачальників.

У 2020 році 62% активів ТОВ «Метенергомаш» фінансувалися за рахунок позикового капіталу, в 2021 році та в 2022 році відповідно 47% та 44%, що свідчить про прийнятний рівень фінансових ризиків.

Відповідно до показника фінансової стабільності в 2021 та 2022 рр. підприємство ТОВ «Метенергомаш» здатне відповідати за своїми зобов'язаннями в середньо- і довгостроковій перспективі.

Період погашення кредиторської заборгованості підприємства ТОВ «Метенергомаш» щорічно знижується, проте залишається занадто високим, що може привести до погіршення відносин з постачальниками, а також до збільшення вартості поставлених товарів.

Протягом аналізованого періоду більшість показників ліквідності відповідали нормативному значенню, що свідчить про те, що підприємство ТОВ «Метенергомаш» має здатність забезпечувати свої зобов'язання за

рахунок наявних у нього активів, проте через відсутність грошових коштів та їх еквівалентів не здатне негайно погасити поточні зобов'язання.

З цією метою в наступному розділі розроблено шляхи для покращення управління фінансовою діяльністю підприємства.

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Напрями вдосконалення системи бюджетування на підприємстві

В системі нових форм планування фінансово-господарської діяльності важливе місце відводиться системі складання бюджетів підприємств, які орієнтовані на отримання оптимального прибутку і збереження позицій підприємства на ринку товарів та послуг.

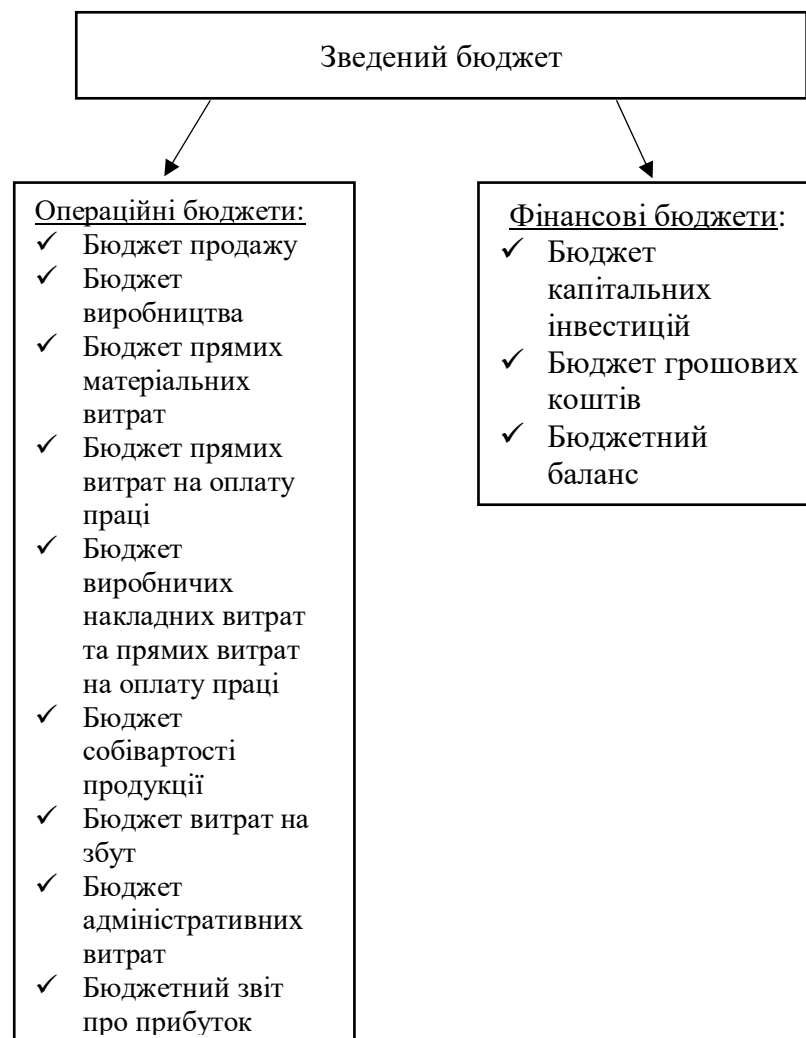

Рис. 3.1. Система бюджетів підприємства

О.Ю. Ніпіаліді та Н.І. Карпин так визначають сутність бюджетування – це процес організації управління фінансово- господарською діяльністю

підприємства, який ґрунтується на розробці бюджетів та забезпечує аналіз і контроль за їх виконанням (рис. 3.1) [22, с.173].

Розробка бюджетів забезпечує періодичне планування операцій підприємства, дає змогу передбачити майбутні проблеми і визначити найкращий шлях удосконалення стратегічної мети.

Бюджетування є робочим інструментом, що включає в себе всі сторони діяльності підприємства: його виробничі, техніко-технологічні, маркетингові, фінансові, інноваційні, інвестиційні та інші аспекти. Разом з тим, процес бюджетування базується на загальній концепції розвитку підприємства, більш детально розробляє економічний і фінансовий аспект стратегії і являє собою єдину систему взаємопов'язаних технічних, організаційних і економічних змін на визначений період часу [23, с. 112].

Нажаль, для керівників вітчизняних підприємств процес бюджетування на рівні підприємства залишається не зовсім зрозумілим. Спостерігається повна відсутність взаємозв'язку цілей довгострокового, середньо- і короткострокового періодів або часткове їх відображення у деяких бізнеспланах. За відсутності налагоджених процедур і визначеної послідовності операцій планування планово-економічні служби часто займаються лише збором інформації про величину витрат або доходів по продукції або підрозділах підприємства, після чого обробляють її і консолідують у загальний бюджет доходів і витрат (результат фінансової діяльності). При цьому складається ситуація, за якої внаслідок розрізнених, нескоординованих дій підрозділів підприємства при плануванні своєї діяльності з'являється так званий «бюджетний зазор»; не забезпечується достовірність та оперативність подачі інформації керівництву, своєчасне складання зведеного бюджету по підрозділах та видах діяльності, центрах відповідальності.

Виходячи з цього, набуває значущості проблема бюджетного планування та бюджетного контролю підприємств.

Ключовим елементом в системі бюджетного контролю є звіт про виконання бюджету. Цей звіт містить порівняння запланованих та фактичних показників і розрахунок відхилень із зазначенням їх причин. Він забезпечує зворотній зв'язок, привертаючи увагу менеджерів підприємства до значних відхилень від запланованого, що допоможе їм проаналізувати ситуацію і виправити у разі необхідності. Тому система бюджетного контролю є досить ефективним інструментом у фінансовому плануванні.

Бюджетування являє собою особливий інструмент фінансового управління, сутність якого можна уявити як інтегровану систему складання бюджетів, поточного контролю за виконанням прийнятих бюджетів, обліку відхилень. При цьому бюджет підприємства є засобом балансування доходів і витрат, надходжень та витрат грошових коштів.

В основу концепції бюджетування покладено забезпечення успішного функціонування діяльності підприємства шляхом погодження стратегічних планів з поточними та оперативними, створення системи якісного інформаційного забезпечення менеджерів різних рівнів управління в оптимальні терміни та системи контролю за виконанням бюджетів.

Аналіз фінансової стійкості підприємства припускає послідовний, ступеневий розгляд усіх параметрів, пов'язаних із веденням господарсько - економічної діяльності. Бюджет є головним інструментом управлінського обліку, який дозволяє контролювати діяльність центру витрат. При розробці бюджетів центрів відповідальності й складанні звітів про їх виконання, слід поділяти витрати на контрольовані, тобто витрати, на величину яких керівник центру витрат (цеху, участку та ін.) має можливість впливати, й неkontrolьовані.

Витрати, які не знаходяться під впливом керівників нижніх рівнів управління, слід включати до бюджетів (звітів про виконання) та сфер відповідальності більш високих рівнів, або ж виділяти їх окремо.

У практичній діяльності підприємства процедура прийняття бюджету становить синтез двох основних інструментів планово-аналітичної роботи (рис. 3.2).

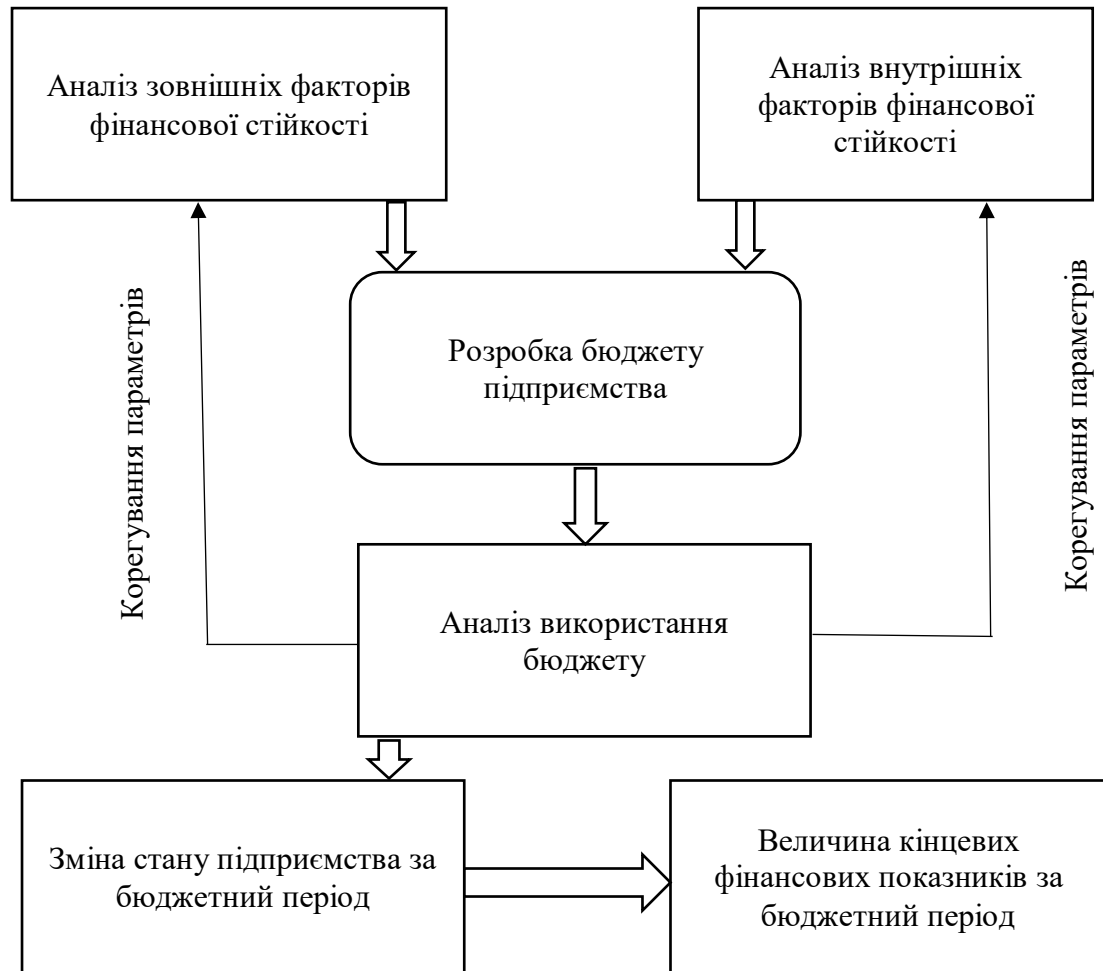

Рис. 3.2. Взаємозв'язок бюджетного планування й аналізу показників фінансової діяльності ТОВ «Метенергомаш»

В процесі розробки й впровадження системи бюджетування необхідно приділити увагу організації процесу контролю виконання бюджету, оскільки бюджетування без зворотного зв'язку – дарма витрачений час. На даному етапі визначається підхід до аналізу виконання бюджету, ступінь глибини аналізу, регламент і відповідальні співробітники. Оскільки жоден з вихідних параметрів системи бюджетування неможливо спрогнозувати з точною вірогідністю, виникає необхідність аналізу ризиків зміни запланованих вихідних даних. Мета аналізу ризиків полягає в оцінці впливу різних несприятливих факторів на показники результуючих бюджетів (чистий

прибуток, грошовий потік). Основні фактори, що впливають на ризик, можна умовно поділити на об'єктивні та суб'єктивні. До об'єктивних факторів відносять інфляцію, конкуренцію, податкову систему, політичні та економічні кризи тощо. До суб'єктивних факторів відносять виробничий потенціал, продуктивність праці, розмір витрат, менеджмент підприємства та ін. Кінцева мета полягає в управлінні ризиками. Ефективним засобом зниження ризику може слугувати визначення максимальних меж зовнішніх факторів, на які компанія не впливає (закупівельні ціни, тарифи витрат на доставку, ін.) і вироблення заходів, що компенсують негативні зміни при перевищенні максимальних границь (наприклад, зниження відсотка знижок при перевищенні закупівельних цін). Отже, будь-яка система життєздатна, якщо має у своєму складі елементи зворотного зв'язку, що передбачають аналіз зробленого системою й поточним коректуванням поведінки системи в міру надходження сигналів про її стан. Говорячи про шляхи практичної реалізації системи бюджетування, варто брати до уваги стратегічне позиціонування підприємства. Впровадження системи бюджетування в ТОВ «Метенергомаш» передбачає наступні аспекти:

1. Визначення цілей бюджетування. Часто буває, що основною причиною невдач більшості проектів є невизначеність цілей. Стосовно системи бюджетування, то тут необхідно гранично чітко сформулювати цілі.

2. Підтримка керівництва. Без активної участі та підтримки вищого керівництва підприємства не можливо забезпечити успішність бюджетування. Виданий керівником наказ стосовно складання бюджету на підприємстві повинен містити цілі і терміни проекту, керівника і команду проекту.

3. Забезпечення ресурсами та мотивація. Важливо виділити частину часу працівників, зайнятих у складанні бюджету, на виконання ними роботи, пов'язаної з впровадженням системи бюджетування. Моральною мотивацією працівників є зростання статусу учасників цієї роботи, підвищення їх професійного рівня. Це слід матеріально підкріпити, передбачивши премію за успішне впровадження системи бюджетування.

4. Поділ процесу впровадження бюджетування на етапи. Поділ процесу на етапи дає змогу контролювати ризики і уникнути непотрібних витрат. Це передбачає, що до наступного етапу не слід приступати, не переконавшись, що завдання попереднього повністю виконано. У разі, якщо бажаного результату не вдається досягти, проект можна закрити на одному з проміжних етапів.

5. Управління цілями і очікуваннями.

Цілі бюджетування можуть змінюватись в ході роботи, залежно від зміни обставин, розуміння ситуації тощо. Тому слід на кожному етапі критично розглядати всі початкові передумови. Для того, щоб очікування усіх зацікавлених у результатах проекту були адекватні реальності, їх потрібно регулярно інформувати про хід роботи і обговорювати результати кожного етапу.

За процес бюджетування в цілому найчастіше відповідає фінансовий директор компанії. А щоб цей процес не був хаотичним і нескінченним, фінансовій службі варто розробити бюджетний регламент, який би зафіксував послідовність етапів складання бюджету, строки й відповідальних осіб.

Регламент має затвердити керівник або спеціально створений для контролю системи бюджетування управлінський орган – Бюджетний комітет. У багатьох компаніях замість бюджетного регламенту видають наказ, де зафіксовано терміни складання, затвердження, аналізу та зразки бюджетних документів, а решта правил, що визначають бюджетний процес, обговорюється усно. Проте за такого підходу досить складно контролювати дотримання встановлених правил (у керівництва немає підстав для депреміювання співробітників, які не виконали поставлених завдань).

Більшість фахівців у сфері бюджетування рекомендує регламентувати всі бюджетні процедури. Для забезпечення ефективної роботи в межах бюджетного процесу необхідно чітко й однозначно розподілити між його учасниками сфери відповідальності і повноваження. Фінансовий відділ, як правило, несе відповідальність за:

- ✓ складання проекту бюджетів, що ґрунтуються на стратегії розвитку компанії і власному баченні ситуації, що склалася;
- ✓ розробку планових показників;
- ✓ своєчасне збирання інформації про плани підрозділів;
- ✓ складання основного бюджету і бюджетів щодо центрів фінансової відповідальності (ЦФВ) на підставі зібраної інформації, пов'язаної зі стратегією компанії;
- ✓ своєчасне подання основного бюджету, бюджетів щодо ЦФВ до Бюджетного комітету;
- ✓ аналіз відхилень фактичного виконання планів, забезпечення контролю;
- ✓ побудову гнучкого бюджету.

За своєчасне подання до фінансового відділу інформації про плани підрозділів несуть відповідальність керівники ЦФВ. Зазвичай у фінансовій структурі компанії залежно від специфіки і структури бізнесу, а також від функцій, що їх виконують підрозділи, виділяють чотири, основні центри відповідальності [24, с. 5]:

- центр витрат – керівник цього центру відповідальний за рівень витрат, запланований у бюджеті (наприклад, виробничі підрозділи, відділ закупівель, бухгалтерія, охорона);

- центр доходу – це підрозділи, що реалізують продукцію, роботи або послуги. Керівник центру доходів несе відповідальність за розмір отриманого доходу;

- центр прибутку – його керівник володіє повноваженнями ухвалювати управлінські рішення, від яких залежить прибуток компанії. В цьому разі здійснюється контроль доходів і витрат;

- центр інвестицій – керівник цього центру відповідає за ефективність інвестицій.

За виконання бюджетних показників керівник ЦФВ несе особисту матеріальну відповідальність (через визначену систему премій і штрафів).

Критерієм необхідності наявності бюджету є відповідальність керівника за його виконання, тобто підтвердження того, що цей бюджет можна виконати.

Слід підкреслити, що відповідальність повинна бути персональною. Якщо відповідальність за бюджет колегіальна, то процес його виконання і подальшого аналізу результатів перетворюється на «перетягування ковдри» і аж ніяк не підвищує ефективність реалізації процесу бюджетування на підприємстві. Такий бюджет для цілей управління не потрібен. Це просто плановий розрахунок, або консолідована форма, який застосовується для аналітики в процесі планування, зокрема під час моделювання.

Також важливо правильно розподілити відповідальність між ЦФВ. Це допоможе керівникові побачити ефективність роботи будь-якого з підрозділів, який його цікавить. Недоліком у практиці діяльності підприємств є те, що бюджетування обмежуються рамками структурних підрозділів підприємства, зокрема – напрямками витрат. Відповідальність за перелік і суму витрат покладається на керівників структурних підрозділів підприємства. Такий підхід знижує ефективність застосування бюджетування як інструменту управління фінансами, обмежує коло менеджерів підприємства, заінтересованих в ефективному використанні коштів, не дає змоги розробити систему мотивації всіх працівників підприємства в скороченні витрат [25, с. 140].

Необхідно зазначити, що кількість, види та форму бюджетів кожна організація обирає для себе самостійно, залежно від типу внутрішньої організації, профілю та видів діяльності, форми власності, спеціалізації, розміру, етапу життєвого циклу, особливостей середовища функціонування, стадії впровадження та застосування бюджетної системи та інших чинників.

На відміну від фінансової звітності, форма, види бюджетів та терміни їх формування звітування не регламентуються законодавчо, а обираються організацією залежно від наявних потреб та умов діяльності. При цьому основними користувачами бюджетної інформації організацій є спеціальні органи управління, керівники усіх рівнів, інші управлінці, фінансові кредитні

установи та організації, інвестори тощо. Різновиди бюджетів дадуть можливість в ТОВ «Метенергомаш» визначатися самостійно, які бюджети йому потрібні і чому вони використовуються у системі управління.

3.2. Формування системи фінансового контролінгу в контексті удосконалення фінансового планування на підприємстві

Успішному виконанню фінансового плану ТОВ «Метенергомаш» сприятиме дієвий систематичний контроль за доходами і видатками. Метою такого контролю є сприяння мобілізації всіх передбачених планом коштів і витрачання їх на передбачені потреби. Для придання контролю належного оперативного характеру перевірка та аналіз виконання фінансового плану повинні проводитись систематично протягом року. Контроль повинен здійснюватися на всіх ділянках фінансової діяльності підприємства: за грошовими видатками на виробництві, собівартістю продукції надходженням виторгу, утворенням і направленням грошових накопичень, формуванням і виконанням оборотних засобів, виконанням плану фінансування капітальних вкладень, введенням в дію закінчених об'єктів та ефективним використанням основних фондів. Контроль за виконанням фінансового плану здійснюється за допомогою аналізу звітів за місяць, квартал, рік. При виявленні наявних резервів вони враховуються у планах наступних періодів. З метою економії всіх видів ресурсів важлива увага повинна приділятися попередньому і поточному контролю, своєчасному перегляду норм видатків матеріальних цінностей, контролю за станом запасів сировини, матеріалів, обладнання, за дотриманням нормативів оборотних засобів і залученням у виробництво понаднормативних матеріальних цінностей.

У загальній системі контролінгу ТОВ «Метенергомаш» має бути виділений один з центральних блоків для забезпечення координації та контролю на найбільш пріоритетних напрямів фінансово-господарської діяльності. Фінансовий контролінг є саме тією складовою, що забезпечує своєчасне виявлення відхилень фактичних результатів діяльності від

запланованих та створює умови для своєчасного коригування фінансових планів у відповідності з новими умовами діяльності. Основні цілі та завдання системи фінансового контролінгу в ТОВ «Метенергомаш» наведені в табл. 3.1.

Таблиця 3.1

Основні цілі та завдання системи фінансового контролінгу
в ТОВ «Метенергомаш»

Цілі фінансового контролінгу	Завдання фінансового контролінгу
Підтримка ліквідності та платоспроможності підприємства в рамках визначених нормативних показників	Аналіз і оцінка організаційно економічних умов розвитку та ресурсного потенціалу на підставі фінансової звітності
Підтримка фінансової стійкості на довгострокову перспективу	Оцінка впливу факторів на фінансовий результат діяльності підприємства
Забезпечення відповідного рівня рентабельності	Оцінка фінансових рішень за допомогою методів та інструментів фінансового контролінгу
Забезпечення фінансової рівноваги	Оцінка фінансових рішень за допомогою методів та інструментів фінансового контролінгу
Забезпечення зростання вартості капіталу підприємства	Формування організаційної структури та принципів фінансового контролінг підприємства

Завдання та цілі досягаються завдяки специфічним функціям фінансового контролінгу в рамках сформованої та діючої системи управління. На наш погляд, у цьому контексті доцільно виділити основні функції фінансового контролінгу:

- 1) моніторинг за виконанням фінансових показників і встановлених нормативів;
- 2) визначення відхилень фактичних фінансових результатів діяльності від запланованих;
- 3) оцінка фінансового стану підприємства на підставі аналітичних даних; 4) прийняття управлінських рішень для забезпечення нормалізації фінансового стану та підтримки фінансової рівноваги з урахуванням поставлених цілей в рамках визначеної стратегії;

5) коригування діючої стратегії підприємства з урахуванням змін у зовнішньому та внутрішньому середовищі.

Можна відмітити, що фінансовий контролінг комплексно впливає на діяльність підприємства і забезпечує його функціонування на базі постійних координуючих дій між різними фазами циклу (облік, аналіз, планування, моніторинг і контроль). Таким чином, головне завдання фінансового контролінгу полягає не тільки в контролі, але й у забезпеченні взаємозв'язку між складовими загальної системи управління підприємством. Фінансовий контролінг не може існувати окремо від системи управління підприємством, він має її доповнювати та забезпечувати більш ефективне функціонування і реалізацію. Провідною метою фінансового контролінгу є орієнтація управлінського процесу на максимізацію прибутку та вартості капіталу власників при мінімізації ризику і збереженні ліквідності й платоспроможності [26, с. 72]

Вважаємо за потрібне запропонувати наступні етапи побудови системи фінансового контролінгу в ТОВ «Метенергомаш» з урахуванням визначених цілей, завдань та функцій, оскільки система управління підприємства має відповідати вимогам сьогодення (рис. 3.3).

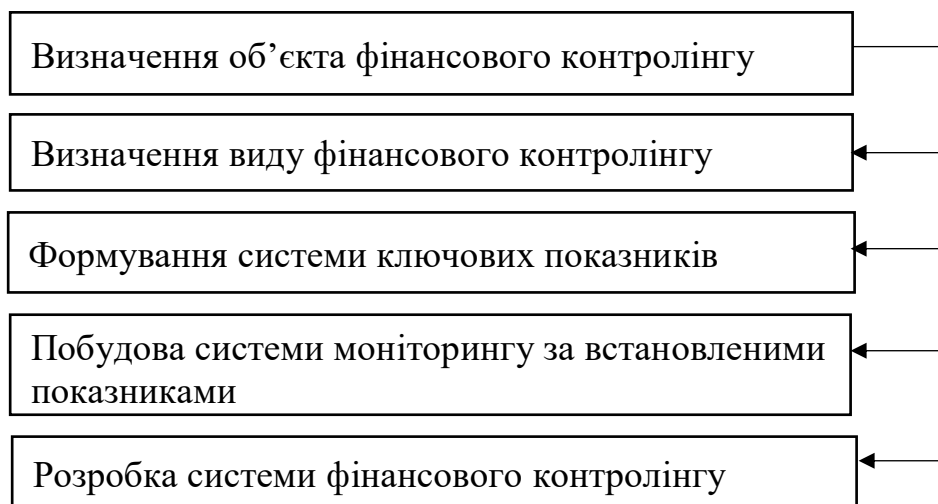

Рис. 3.3. Основні етапи формування системи фінансового контролінгу в ТОВ «Метенергомаш»

Перший етап передбачає визначення за основними напрямками фінансової діяльності підприємства об'єктів фінансового контролінгу. На

нашу думку, основними об'єктами фінансового контролінгу можуть бути: прибуток, обсяг реалізації, грошові потоки, витрати тощо.

Другий етап передбачає відокремлення функції та встановлення періодичності використання стратегічного та оперативного фінансового контролінгу.

Третій етап формує якісні характеристики фінансового контролінг підприємства. Для цього необхідно визначити ключові показники, що входять до системи фінансового контролінгу та встановити їх пріоритетність. При виборі показників необхідно враховувати ієрархічну складову та можливості зведення показників в цілому по підприємству. Слід враховувати той факт, що тільки ті показники, які можна виміряти кількісно піддаються контролю та управлінню.

Четвертий етап – після визначення пріоритетності показників за ієрархічними рівнями та встановлення їх кількісного виміру, формують систему моніторингу, тобто «систему постійного стеження», яка є невід'ємною і найбільш мобільною складовою системи фінансового контролінгу.

Метою моніторингу є спостереження за показниками, які визначені пріоритетними для забезпечення стійкого розвитку підприємства. Основне завдання моніторингу – це постійне та своєчасне виявлення недоліків і відхилень із з'ясуванням впливу факторів, що спричинили таке відхилення.

П'ятий етап є важливим з точки зору результативності системи в цілому. Після визначення ключових факторів успіху, побудови збалансованої системи показників та системи моніторингу необхідно розробити систему контролю за цими показниками.

Розробку такої системи доцільно здійснювати поетапно: необхідно створити інформаційну базу, що потрібна для розрахунку абсолютних і відносних показників, які визначають результати фінансово-господарської діяльності; відповідно до системи фінансових показників визначаються

кількісні показники, що відображають фактичні значення кількісних стандартів контролю.

При цьому необхідно враховувати обов'язковість порівнянності встановлених стандартів (нормативів, планів) та показників, що контролюються з використанням інформаційної бази та методів фінансового аналізу; – потрібно сформувати систему форм контрольних звітів, які мають складати виконавці.

З метою підвищення ефективності фінансового контролінгу інформація повинна бути стандартизована – за результатами моніторингу та контролю керівництво та менеджери підприємства можуть приймати відповідні рішення для забезпечення його ефективної діяльності та підтримки фінансової рівноваги на належному рівні. Зростаючу популярність контролінгу експерти пояснюють новими можливостями не тільки для фінансового менеджменту, але і для менеджменту компанії в цілому. Підприємства, що створили службу контролінгу, підвищили ефективність використання всіх видів ресурсів, а також істотно поліпшили якість ухвалення управлінських рішень.

Однак слід зазначити, що схему контролінгу, яка функціонує за кордоном, неможливо імплементувати повною мірою в наших умовах. Кожна країна має свою власну економічну модель, а також умови ведення бізнесу. В той же час, існують базові принципи, які є універсальними щодо використання. За досить тривалий час розвитку контролінгу в світовій практиці було реалізовано безліч консалтингових проектів, проведено велику кількість досліджень, симпозіумів і конференцій з питань контролінгу. Проте інтерес до нього не спадає і постійно з'являються нові методи, що дають можливість підвищувати ефективність управління компаніями різних галузей та організаційно-правових форм. Існує велике число освітніх установ, консалтингових і високотехнологічних компаній, що займаються розвитком і впровадженням контролінгу.

Отже, фінансовий контролінг дасть змогу покращити «працездатність» ТОВ «Метенергомаш». Але не менш важливо виділити на підприємстві

необхідні змінні для цього. Так, йдеться про виокремлення тих даних, які дають можливість розрахунковим методом визначити показники, що мають основний вплив на економічну стабільність підприємства. Контролінг відображає характер сучасного процесу управління і включає весь спектр управління процесом досягнення кінцевих оперативних і перспективних цілей.

Всі елементи фінансового контролінгу (починаючи від планування до моніторингу реалізації планів) спрямовані на формування умов, необхідних для виконання планів на основі аналізу результатів їх виконання, оцінки позитивних і негативних відхилень планів у процесі реалізації [27, с.145].

В результаті формування системи фінансового контролінгу на підприємстві створюється база спеціалізованої інформації, яка необхідна керівництву як для стратегічного, так і для оперативного управління. Корисність такої інформації дає змогу керівному складу підприємства в обмеженій кількості матеріальних ресурсів створювати таку модель управління й підвищення ефективності яка дає можливість підтримувати підприємство економічно стабільним і підвищувати його економічний розвиток.

Висновки до розділу 3

Бюджетування – це процес планування майбутніх операцій підприємства та оформлення його результатів у вигляді системи бюджетів. Метою бюджетування є: здійснення періодичного планування; забезпечення координації, кооперації та комунікацій; кількісне обґрунтування планів; забезпечення усвідомленості витрат на діяльність підприємства; створення основи для оцінки і контролю виконання; мотивація працівників шляхом орієнтації на досягнення мети організації; виконання вимог законів і контрактів.

Виявлено, що ключовим елементом в системі бюджетного контролю є звіт про виконання бюджету. Цей звіт містить порівняння запланованих та

фактичних показників і розрахунок відхилень із зазначенням їх причин. Він забезпечую зв'язок, привертаючи увагу менеджерів підприємства до значних відхилень від запланованого, що допоможе їм проаналізувати ситуацію і виправити у разі необхідності. Тому система бюджетного контролю є досить ефективним інструментом у фінансовому плануванні.

Впровадження процесу бюджетування в ТОВ «Метенергомаш» дозволить: поліпшити фінансові результати на основі управління прибутком і витратами, раціонально розподіляти і використовувати ресурси, оптимізувати витрати по підприємству і впровадити оперативний контроль за постійними і змінними витратами; поліпшити платоспроможність підприємства на основі ефективного управління грошовими потоками; підвищити якість та оперативність прийняття управлінських рішень; узгоджувати, координувати дії окремих підрозділів і відділів підприємств.

Визначено завдання та цілі, що досягаються завдяки специфічним функціям фінансового контролінгу в рамках сформованої та діючої системи управління. Виділено і основні функції фінансового контролінгу.

ВИСНОВКИ

Розкриваючи сутність та значення фінансового планування на підприємстві можна стверджувати що фінансове планування є одним з альтернативних фінансових інструментів, яке використовується підприємствами для налагодження фінансової діяльності та підвищення власної рентабельності та платоспроможності як одних із найбільш важливих показників міцного фінансового стану суб'єкта господарювання. Приділяючи більше уваги фінансовому плануванню, можна досягти зміцнення фінансової стабільності підприємства за умови виконання прогнозованих бюджетом обсягів операційної та інвестиційної діяльності на засадах фінансової стійкості, створення передумов для отримання чистого прибутку, достатнього для самоокупності та самофінансування підприємства.

Розглянувши організаційні аспекти процесу бюджетування дійшли висновків що бюджетування відіграє важливу роль в управлінському обліку та підвищує самостійність виробничих підрозділів, додає мотивації, знижує вплив ризиків, взаємоузгоджує та координує функції менеджменту за рівнями управління, виробничими підрозділами, окремими керівниками та фахівцями.

А це все, в свою чергу позитивно впливає на діяльність підприємства. Бюджетування є водночас і інструментом антикризового управління торговельним підприємством, оскільки за його допомогою мобілізується весь потенціал підприємства на подолання кризових явищ заради підвищення його конкурентних позицій.

Дослідивши методичні підходи до фінансового планування виявлено, що системний підхід є ефективним інструментом для цілей фінансового планування. Він передбачає найбільш загальний і широкий спосіб дослідження як реального світу предметів і явищ, так і їх концептуального відображення в процесі пізнання через розгляд певної сукупності окремих

складових і взаємозв'язків між ними. Його доцільно використовувати для опису і вивчення організації фінансового планування, а також особливостей її реалізації на крупних промислових підприємствах, оскільки структура будь-якої системи є однією з найбільш стабільних її характеристик.

Здійснивши загальну організаційно-економічну оцінку підприємства дізналися що підприємство ТОВ «Метенергомаш» щорічно нарощувало обсяг реалізованої продукції. 2021 рік характеризувався покращенням платіжної дисципліни, зменшенням поточної дебіторської заборгованості та зниженням її питомої ваги в структурі оборотних активів на фоні збільшення обсягу чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг).

Оцінюючи фінансовий стан підприємства з'ясувалося що оборотні активи підприємства займали тенденцію росту, про що свідчить розширення господарської діяльності підприємства (у 2021 році приріст у сумі 334,4 тис. грн. або +7,4%, а в 2022 році приріст за показником склав 2304,7 тис. грн. або +47,8%). В пасивах підприємства ТОВ «Метенергомаш» переважали поточні зобов'язання та забезпечення (62,02%), проте питома вага власного капіталу зросла за рахунок зниження поточних зобов'язань підприємства та на кінець аналізованого періода склала 55,9%.

Найбільшу питому вагу в структурі оборотних активів підприємства ТОВ «Метенергомаш» займає поточна дебіторська заборгованість, яка збільшилася на кінець аналізованого періоду. Це є негативним моментом в діяльності підприємства. Протягом всього аналізованого періоду у підприємства відсутні грошові кошти та їх еквіваленти, що свідчить про відсутність високоліквідних активів підприємства.

Протягом 2020-2022 рр. значення коефіцієнту співвідношення поточної дебіторської заборгованості та поточних зобов'язань підприємства ТОВ «Метенергомаш» нижче нормативного (1), що свідчить про неефективну політику комерційного кредитування і, як результат, дебітори заборгували підприємству більше коштів, ніж компанія отримала від постачальників.

В ході аналізу фінансових коефіцієнтів діяльності підприємства з'ясувалося що на ТОВ «Метенергомаш» у 2020 році 62% активів ТОВ фінансувалися за рахунок позикового капіталу, в 2021 році та в 2022 році відповідно 47% та 44%, що свідчить про прийнятний рівень фінансових ризиків.

Відповідно до показника фінансової стабільності в 2021 та 2022 рр. підприємство ТОВ «Метенергомаш» здатне відповідати за своїми зобов'язаннями в середньо- і довгостроковій перспективі.

Період погашення кредиторської заборгованості підприємства ТОВ «Метенергомаш» щорічно знижується, проте залишається занадто високим, що може привести до погіршення відносин з постачальниками, а також до збільшення вартості поставлених товарів.

Протягом аналізованого періоду більшість показників ліквідності відповідали нормативному значенню, що свідчить про те, що підприємство ТОВ «Метенергомаш» має здатність забезпечувати свої зобов'язання за рахунок наявних у нього активів, проте через відсутність грошових коштів та їх еквівалентів не здатне негайно погасити поточні зобов'язання.

Визначили напрями вдосконалення системи бюджетування на підприємстві: здійснення періодичного планування; забезпечення координації, кооперації та комунікацій; кількісне обґрунтування планів; забезпечення усвідомленості витрат на діяльність підприємства; створення основи для оцінки і контролю виконання; мотивація працівників шляхом орієнтації на досягнення мети організації; виконання вимог законів і контрактів. Виявлено, що ключовим елементом в системі бюджетного контролю є звіт про виконання бюджету. Він забезпечує зворотній зв'язок, привертаючи увагу менеджерів підприємства до значних відхилень від запланованого, що допоможе їм проаналізувати ситуацію і виправити у разі необхідності. Тому система бюджетного контролю є досить ефективним інструментом у фінансовому плануванні.

Надаючи рекомендації щодо формування системи фінансового контролінгу з метою удосконалення фінансового планування на підприємстві запропоновано впровадити процес бюджетування в ТОВ «Метенергомаш», який дозволить: поліпшити фінансові результати на основі управління прибутком і витратами, раціонально розподіляти і використовувати ресурси, оптимізувати витрати по підприємству і впровадити оперативний контроль за постійними і змінними витратами; поліпшити платоспроможність підприємства на основі ефективного управління грошовими потоками; підвищити якість та оперативність прийняття управлінських рішень; узгоджувати, координувати дії окремих підрозділів і відділів підприємств.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Тешева Л.В., Хохлов М.П., Петрова І.М. Роль фінансового планування у сучасних умовах господарювання. *Глобальні та національні проблеми економіки*. Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського. Випуск 23. 2018. С.314-320
2. Гриньова В.М. Фінанси підприємств: навч. посіб. Київ: Знання-Прес, 2014. С. 424
3. Марцин В.С. Планування як основна складова процесу фінансової діяльності. *Фінанси України*. 2018. № 4(149). С. 45–49.
4. Шелудько В.М. Фінансовий менеджмент: підручник; 2-е вид., перероб. і доп. Київ: Знання, 2013. 375 с
5. Партин Г.О., Загородній А.Г. Фінанси підприємств: навч. посіб.; 2-е вид., перероб. і доп. Київ: Знання, 2016. 379 с.
6. Теличко Р.К. Фінансове планування на малих та середніх підприємствах. *Фінанси України*. 2017. № 8. С. 14–16.
7. Філімоненко О.С. Фінанси підприємств: навч. посіб.; 2-е вид., перероб. і доп. Київ: МАУП, 2014. 328 с.
8. Янковська В.А., Хижняк А.М. Теоретичні основи планування та прогнозування на підприємстві. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2015. №. 2. С. 166
9. Косарев О. Й. Методологія бюджетування діяльності підприємств: навч. посібник Київ: НАУ, 2020. 96 с.
10. Терещенко, О. О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: навч. посібн. Київ: КНЕУ, 2019. 554 с.
11. Яременко, С. В. Реформы менеджмента: опыт лучших предприятий Украины. Харків: Фолио, 2018. 159 с.

12. Крайник О. П., Клепикова З. В. Фінансовий менеджмент: навч. посібн. Львів: Львівська політехніка; Київ: Дакор, 2020. 260 с.
13. Савчук, В. П. Фінансовий менеджмент підприємств: прикладні питання аналізу ділових ситуацій. Київ: Максимум, 2021. 600 с.
14. Бабіченко В. В. Бюджетування в системі фінансового планування: Дис. канд. екон. наук: 08.04.01 / Київський національний економічний ун-т. Київ, 2015. 224 с.
15. Чайкова О.І., Грачова К.А. Методичні підходи до фінансового планування діяльності підприємства. *Вісник НТУ «ХПІ»* № 47(1323), 2018. С. 32–36.
16. Мордовцев О.С. Сутність та цілі індикативного планування соціально-економічного розвитку регіону. *Вісник Чернігівського державного технологічного університету*. 2013. №1 (64). С 201-206.
17. Базиліук А.В. Фінанси: навчальний посібник. Київ: Кондор, 2014. 348 с.
18. Бандурка О.М., Коробов М.Я, Орлов П.І., Петрова К.Я. Фінансова діяльність підприємства. Київ: Либідь, 1998. 312 с.
19. Білоусова О.С. Фінансове планування на підприємствах : теорія, методологія, практика. Київ: НАН України, Ін-т екон. та прогнозів, 2022. 388 с.
20. Офіційний сайт підприємства ТОВ «Метенергомаш». URL: <http://mem.dp.ua/ua/>
21. Стасюк Л. С. Аналіз показників фінансового потенціалу машинобудівних підприємств на прикладі ВАТ «ТЕМП». *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2014. №1. С. 270-278.
22. Ніпіаліді О. Ю., Карпишин Н. І. Фінанси підприємств: Навч. посіб. Тернопіль: Економічна думка, 2019. 232 с

- 23.Каришин Н. Бюджетування в системі управління підприємствами харчової промисловості. *Галицький економічний вісник*. 2022. №1(34). с.108-114.
- 24.Алфьорова І. Дослідження економічної сутності бюджетування та фінансового планування. *Схід*. 2020. № 3 (103). С. 3-7.
- 25.Ватченко О.Б., Вороніна О.Ю. Бюджетування як інструмент фінансового планування. *Економічний простір*. 2022. № 60. С. 133-143.
- 26.Белоусова І.А. Вдосконалення планування як функції управління суб'єктів господарської діяльності. *Вісник ЖДТУ*. 2022. №1 (59). С. 71-74.
- 27.Костецький В.В. Фінансовий контролінг у системі управління фінансами підприємства. *Наукові записки національного університету «Острозька академія»*. 2022. Вип. 19. С. 143-146.
- 28.Вовк В.М. Планування як важливий елемент системи фінансового менеджменту на підприємстві. *Проблеми раціонального використання соціально-економічного та природно ресурсного потенціалу регіону: фінансова політика та інвестиції*: зб. наук. пр.: Випуск XVI, № 1. – Київ: СЕУ - Рівне: НУВГП, 2020. 573 с. С. 168-178.
29. Говорушко Т. Теоретичні аспекти необхідності і сутності планування діяльності підприємств. *Економічний аналіз*. 2021. Вип. 9, Ч. 2. С. 115-117.
- 30.Гончаренко І. В., Танклевська Н.С. Методичні підходи до впровадження системи бюджетування на підприємствах. *Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Економіка та менеджмент»*. 2020. Вип. 5/2 (40). С. 64-68.
- 31.Гриньова В. М., Коюда В.О. Фінанси підприємств: навч. посіб.: 2-ге вид., перероб. і доп. Київ: Знання – Прес, 2004. 424 с.

- 32.Єзгор Л. Планування – основний елемент фінансового менеджменту підприємства в Україні. *Формування ринкової економіки в Україні*. 2019. Вип. 19. С. 219-223.
- 33.Савченко В.Ф.Планування і прогнозування: еволюційні зміни та ситуація в Україні. *Чернігівський науковий часопис*. Серія: Економіка і управління. 2021. № 2 (2). С. 12-20.
- 34.Савченко К. В. Цільове планування як інструмент реалізації стабілізаційної політики держави. *Наука й економіка*. 2021. № 3 (23). С. 30-33.
- 35.Швиданенко Г. О., Кузьомко В. М., Норіцина Н. І. Економічна безпекабізнесу: навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2011. 511 с.
- 36.Парфентій Л.А., П. О. Парфентій. Стратегічне управління фінансовою безпекою підприємства в умовах нестабільності економіки. *Сучасні проблеми правового, економічного та соціального розвитку держави*: матеріали VI міжнар.наук.-практ. конф. (м. Харків, 1 грудня 2017 року). Харків: Харківський національний університет внутрішніх справ, 2017. С.414-416.
- 37.Багорка М. О. SWOT - аналіз як основа формування маркетингових стратегій підприємств. *Агросвіт*. 2010. №6. С. 17-23.
- 38.Козюпа Ю. А. Адаптаційні ринкові стратегії підприємства у конкурентному середовищі та їх особливості. URL: http://confcontact.com/2014_04_25_ekonomika_i_menedgment/tom2/29_Koziupa.htm (дата звернення: 13.11.2020).
- 39.Димченко О. В., Демченко К. Ю., Чуєва К. Ю. Управління дебіторською заборгованістю підприємств ЖКГ: особливості функціонування. *Комунальне господарство міст. Сер. : Економічні науки*. 2015. Вип. 125. С. 19- 26.
- 40.Сарай Н. І. Економічна діагностика: навч. посіб. Тернопіль: ТНЕУ, 2015. 165 с.

41. Чмир Т. С. Використання методів ситуаційного аналізу для діагностики рівня фінансової безпеки підприємства. *БізнесІнформ*. 2018. № 9. С. 232-237.
42. Ситник В. Ф., Ситник Н. В. Дерева рішень в системах дейтамайнінгу. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/19850/442%20-%20454.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (дата звернення 25.10.2020).
43. Дубодєлова А. В., Юринець О. В. Особливості та технологія внутрішнього бенчмаркінгу на підприємстві. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2013. №2. 64-73.
44. Добрянська Н. А. Суть та значення методу бенчмаркінгу відносно оцінки конкурентоспроможності підприємства. *Агросвіт*. 2016. №11. С.3-6.
45. Методичні рекомендації щодо виконання та захисту кваліфікаційних робіт здобувачами вищої освіти ОПП «Менеджмент», «Менеджмент виробничої сфери», «Менеджмент невиробничої сфери», «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності» ОС «Бакалавр» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 073 «Менеджмент» усіх форм навчання/ укл. В.Я. Омельченко, М.О. Горбашевська, В.М. Мацука. Київ: МДУ, 2023. 35 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

Додаток 1
до положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25
"Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємства"

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ
суб'єкта малого підприємства

Підприємство **ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "МЕТЕНЕРГОМАШ"** Дата (рік, місяць, число) _____ за ЄДРПОУ _____
Територія ДНІПРОПЕТРОВСЬКА за КОАТУУ _____
Організаційно-правова форма господарювання Товариство з обмеженою відповідальністю за КОПФГ _____
Вид економічної діяльності інша допоміжна діяльність у галузі транспорту за КВЕД _____
Середня кількість працівників, осіб 27
Одиниця виміру: тис. грн. з одним десятковим знаком
Адреса, телефон вулиця Прорізна, буд. 89А, ЦЕНТРАЛЬНО-МІСЬКИЙ р-н, м. КРИВИЙ РІГ, ДНІПРОПЕТРОВСЬКА обл., 50025 94-72-54

1. Баланс на 01.01.2020 р.

Актив	Форма № 1-м Код за ДКУД		1801006
	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби	1010	5 033,5	4 686,6
первісна вартість	1011	8 704,2	9 000,4
знос	1012	(3 670,7)	(4 313,8)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-
Інші необоротні активи	1090	599,1	632,3
Усього за розділом I	1095	5 632,6	5 318,9
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	330,8	228,4
у тому числі готова продукція	1103	-	-
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	5 881,4	2 524,7
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	1 108,2	190,9
у тому числі з податку на прибуток	1136	216,9	181,7
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	-	1 184,6
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	1,1	0,9
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Інші оборотні активи	1190	-	-
Усього за розділом II	1195	7 321,5	4 129,5
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	12 954,1	9 448,4

Продовження додатку А

Пасив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	850,0	850,0
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	3 537,2	2 866,7
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	4 387,2	3 716,7
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	219,6	209,4
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	92,5	20,6
товари, роботи, послуги	1615	8 176,5	5 347,6
розрахунками з бюджетом	1620	-	70,1
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	-	-
розрахунками з оплати праці	1630	77,4	84,0
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	0,9	-
Усього за розділом III	1695	8 566,9	5 731,7
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	12 954,1	9 448,4

2. Звіт про фінансові результати
за

2020

Форма № 2-м Код за ДКУД 1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	15 076,0	19 881,3
Інші операційні доходи	2120	1 009,9	290,1
Інші доходи	2240	-	-
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	16 085,9	20 171,4
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(4 820,5)	(8 773,6)
Інші операційні витрати	2180	(7 877,5)	(5 070,3)
Інші витрати	2270	(577,3)	(246,5)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(13 275,3)	(14 090,4)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	2 810,6	6 081,0
Податок на прибуток	2300	(949,9)	(2 074,0)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	1 860,7	4 007,0

Керівник

(підпис)

(ініціали, прізвище)

Головний бухгалтер

(підпис)

(ініціали, прізвище)

Додаток Б

Додаток 2
до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25
"Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємства"

СПРОЩЕНИЙ ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ
суб'єкта малого підприємства

Підприємство **ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "МЕТЕНЕРГОМАШ"** Дата (рік, місяць, число) _____ за ЄДРПОУ _____
Територія ДНІПРОПЕТРОВСЬКА за КОАТУУ _____
Організаційно-правова форма господарювання Товариство з обмеженою відповідальністю за КОПФГ _____
Вид економічної діяльності інша допоміжна діяльність у галузі транспорту за КВЕД _____
Середня кількість працівників 28
Одиниця виміру: тис. грн. з одним десятковим знаком
Адреса, телефон вулиця Прорізна, буд. 89А, ЦЕНТРАЛЬНО-МІСЬКИЙ р-н, м. КРИВИЙ РІГ, ДНІПРОПЕТРОВСЬКА обл., 50025 947254

Баланс на 01.01.2021 р.

Форма № 1-мсКод за ДКУД 1801006

Актив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Основні засоби	1010	4 251,5	4 118,1
первісна вартість	1011	9 000,4	9 006,6
знос	1012	(4 748,9)	(4 888,5)
Інші необоротні активи	1090	644,0	647,9
Усього за розділом I	1095	4 895,5	4 766,0
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	430,3	472,0
Поточна дебіторська заборгованість	1155	4 059,4	3 282,2
Гроші та їх еквіваленти	1165	-	-
Інші оборотні активи	1190	-	1 069,9
Усього за розділом II	1195	4 489,7	4 824,1
Баланс	1300	9 385,2	9 590,1

Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Капітал	1400	850,0	850,0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	2 714,8	4 207,1
Усього за розділом I	1495	3 564,8	5 057,1
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	267,3	310,2
Поточна кредиторська заборгованість за:			
товари, роботи, послуги	1615	4 912,3	4 100,3
розрахунками з бюджетом	1620	71,7	-
розрахунками зі страхування	1625	17,2	16,9
розрахунками з оплати праці	1630	120,4	104,1
Інші поточні зобов'язання	1690	431,5	1,5
Усього за розділом III	1695	5 820,4	4 533,0
Баланс	1900	9 385,2	9 590,1

Продовження додатку Б

2. Звіт про фінансові результати
за

2021

Форма № 2-мс Код за ДКУД 1801007

	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	15 984,4	-
Інші доходи	2160	-	-
Разом доходи (2000 +2160)	2280	15 984,4	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(4 533,7)	(-)
Інші витрати	2165	(6 664,6)	(-)
Разом витрати (2050 +2165)	2285	11 198,3	-
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	4 786,1	-
Податок на прибуток	2300	(95,7)	(-)
Витрати (доходи), які зменшують (збільшують) фінансовий результат після оподаткування	2310	-	-
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300 – (+) 2310)	2350	4 690,4	-

Керівник

(підпис)

(ініціали, прізвище)

Головний бухгалтер

(підпис)

(ініціали, прізвище)

Додаток В

Додаток 2
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку
25 "Спрощена фінансова звітність" (пункт 5 розділу І)

Фінансова звітність мікропідприємства

Підприємство **ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "МЕТЕНЕРГОМАШ"** Дата(рік, місяць, число) за СДРПОУ
Територія **ДНІПРОПЕТРОВСЬКА** за КОАТУУ
Організаційно-правова форма господарювання **товариство з обмеженою відповідальністю** за КОПФГ
Вид економічної діяльності **інша допоміжна діяльність у галузі транспорту** за КВЕД
Середня кількість працівників, осіб **23**
Одиниця виміру: **тис. грн. з одним десятковим знаком**
Адреса, телефон **вулиця Прорізна, буд. 89А, ЦЕНТРАЛЬНО-МІСЬКИЙ р-н, м. КРИВИЙ РІГ, ДНІПРОПЕТРОВСЬКА обл., 50025** 94-72-54

на 01.01.2022 р. **1. Баланс на** Форма № 1-мс Код за ДКУД **1801006**

Актив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Основні засоби :	1010	4 118,1	3 700,3
первісна вартість	1011	9 006,6	9 069,1
знос	1012	(4 888,5)	(5 368,8)
Інші необоротні активи	1090	647,9	679,1
Усього за розділом I	1095	4 766,0	4 379,4
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	472,0	288,5
Поточна дебіторська заборгованість	1155	3 282,2	4 687,9
Гроші та їх еквіваленти	1165	-	-
Інші оборотні активи	1190	1 069,9	2 152,4
Усього за розділом II	1195	4 824,1	7 128,8
Баланс	1300	9 590,1	11 508,2

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Капітал	1400	850,0	850,0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	4 207,1	5 583,5
Усього за розділом I	1495	5 057,1	6 433,5
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	310,2	278,0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
товари, роботи, послуги	1615	4 100,3	3 405,9
розрахунками з бюджетом	1620	-	-
розрахунками зі страхування	1625	16,9	7,4
розрахунками з оплати праці	1630	104,1	89,2
Інші поточні зобов'язання	1690	1,5	1 294,2
Усього за розділом III	1695	4 533,0	5 074,7
Баланс	1900	9 590,1	11 508,2

Продовження додатку В

2. Звіт про фінансові результати
за2022Форма № 2-мс
Код за ДКУД

1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	17 407,4	15 984,4
Інші доходи	2160	1,8	-
Разом доходи (2000 +2160)	2280	17 409,2	15 984,4
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(6 593,3)	(4 533,7)
Інші витрати	2165	(6 661,5)	(6 664,6)
Разом витрати (2050 +2165)	2285	13 254,8	11 198,3
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	4 154,4	4 786,1
Податок на прибуток	2300	(478,0)	(95,7)
Витрати (доходи), які зменшують (збільшують) фінансовий результат після оподаткування	2310	-	-
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300 – (+) 2310)	2350	3 676,4	4 690,4

Керівник

(підпис)

(ініціали, прізвище)

Головний бухгалтер

(підпис)

(ініціали, прізвище)